

nr 5, 2022

FÖRSVAR UTBILDAREN

**Tema
Cyberförsvar**

ledare

I EN OROLIG OMVÄRLD – DÅ BEHÖVS VI!

RYSSLANDS ANGREPPSKRIG MOT UKRAINA har nu snart pågått i ett år och visar än en gång på att korta krig ofta är ett mål men sällan en verklighet. Vi har sett effekterna av en rysk mobilisering där folk i vapenför ålder flytt landet och de som kallas in oftast saknar både utrustning och träning. Vi blir åter påmind om hur betydelsefull folkförankringen är liksom vikten av ett förberett totalförsvar där en viktig komponent för Sverige är våra frivilliga försvarsorganisationer. Dessa ger ett kostnadseffektivt tillskott i försvarsförmåga som ytterligare förstärks av att det handlar om människor med en sammantaget såväl bred som djup kompetens och en vilja att ställa upp för och försvara de demokratiska värden som vårt samhälle vilar på.

Foto: Mikael Hedlund / AKA-Film

I vårt land har en ny regering börjat sitt arbete i en tid med många utmaningar, inte minst kopplade till omvärldssituationen. Förändringarna i den politiska ledningen innebär bl a en ny utrikesminister, en ny försvarsminister, en helt ny civilförsvarsminister och en ny ordförande i försvarsutskottet. Att slutgiltigt lösa vårt lands anslutning till Nato är central för den nya regeringen att gå i mål med.

Den tidigare fastlagda linjen avseende återuppbyggnaden av totalförsvaret, som det råder en bred politisk enighet om, kommer högst sannolikt att fullföljas. Positiva förändringar sker nu snabbt där civilförsvarsreformen och intagandet av en ny struktur med civilområden från 1 oktober är ett mycket viktigt steg mot ett stärkt civilt försvar. Betonas ska också den beredskaps- och krigsplanläggning som sker i kommuner, regioner, län och myndigheter, vilken har största betydelse för vår motståndsförmåga.

I Försvarsmakten sker genomgripande förändringar med en ny ledningsstruktur som införs efter årsskiftet vilken utöver de organisatoriska förändringarna innebär en utveckling mot en önskad ökad enkelhet, tydlighet, effektivitet och robusthet, således en kulturförändring som pekar mot tillväxt. Den konkreta innebörden handlar om att få ut mandatet tydligare till stridskrafterna och därmed även en förhoppning om mindre centralisering och ökad grad av dialog och flexibilitet i genomförandet. I detta ligger inte minst stödet till oss frivilliga för att vi på bästa sätt ska kunna lösa våra frivilliguppdrag. Nya chefer är också tillsatta där den nye rikshemvärnschefen är en viktig samarbetspartner för Försvarsutbildarna.

Hur allt detta kommer att påverka oss liksom övriga organisationer i frivilligfamiljen är svårt att förutse i nuläget. Samtidigt är det i uppbyggnadstider, en mängd komplexa frågor som kräver en lösning. I detta arbete är det viktigt att vi frivilliga har förståelse för att uppdragsgivarna har många frågor som ska hanteras samtidigt och att frivilligheten emellanåt riskerar att hamna lite i skymundan. Allt kommer inte och kan inte vara perfekt från början, men med en god portion tålamod och tillsammans ska vi försöka att påverka så att frivillighetens intressen och inneboende kapacitet tas tillvara på bästa sätt. Här har jag ett budskap till alla er engagerade försvarsutbildare – ta dialogen på alla nivåer och försök att med konstruktiva förslag hitta lösningar som hjälper uppdragsgivarna att förstå att det går att göra flera saker samtidigt.

Nu när ett år med mycket engagerat arbete går mot sitt slut vill jag tacka er alla för årets insatser och tillönskar en God Jul och ett Gott Nytt År.

BO STENNABB, generalsekreterare

Från Svenska Försvarsutbildningsförbundet

ANSVARIG UTGIVARE:
Generalsekreterare, Bo Stennabb

CHEFREDAKTÖR:
Kristoffer Bäckström
Kristoffer.Backstrom@forsvarsutbildarna.se

REDAKTÖR:
Tommy Jeppsson

REDAKTIONSSSEKRETERARE:
Anna Karlsson

OMSLAGSBILD:
Cyberförsvaret är en angelägenhet för hela samhället. Foto: Martin Liland

ADRESS:
Karlavägen 65, Stockholm

POSTADRESS:
Box 5034, 102 41 Stockholm

TELEFON:
08-587 742 00

E-POST:
forsvarsutbildaren@forsvarsutbildarna.se

HEMSIDA:
www.forsvarsutbildarna.se

GRAFISK DESIGN OCH TRYCK:
www.ClearDesign.se

ADRESSÄNDRINGAR:
adressandring@forsvarsutbildarna.se

Manusstopp för Försvarsutbildaren nr 1/23 är den 16 december 2022.

Upplaga 25 000 ex/utgivning, 5 nr under 2023.

FÖRSVARSUNGDOM STARTAR HÖSTENS VERKSAMHET

FÖRSVARSUNGDOM SKARABORG har startat höstens verksamhet i form av en helg för nya medlemmar. Under helgen delgavs dessa information om Försvarsutbildarna och Försvarsmakten. Ungdomarna transporterades därefter till övningsplatsen för att bli iordningställa sin förläggning. Under helgen genomgicks Försvarsmaktens gradbeteckningar och grunderna i exercis. Ett antal övningar som avsåg teambuilding genomfördes också liksom övning i tältresning.

Under den andra delen av helgen sammanstrålade de nya medlemmarna med de äldre kamraterna i Försvarsungdom för fortsatta aktiviteter. Bland annat förevisades tre bandvagnar ur Hemvärnet. De äldre medlemmarna genomförde övningar i upprättandet av grubbivack och skivande av rapport enligt Försvarsmaktens modell. Gemensamt genomfördes också grundläggande sjukvårdsmoment. Såväl de nya medlemmarna som de äldre uttryckte att de vara nöjda med helgen och att de kommer att delta i verksamheten.

Under hösten är två övningar per månad med olika innehåll inplanerade. Verksamheten leds av förbundets ungdomsledare, vilken i sin tur biträds av ett antal instruktörer, flera med egen bakgrund i ungdomsverksamheten.

TEXT: HANS INGBERT

Övning i att rätt montera en bår.
Foto: Tobbe Månsson

REGEMENTETS DAG VID SKARABORGS REGEMENTE

ÅRETS REGEMENTETS DAG VID P4 var särskilt högtidlig och omfattande då det samtidigt firades pansartruppernas 80-årsdag. Det kan särskilt noteras att Skaraborgs Regemente var det första regementet i Sverige som omstrukturerade från infanteriregemente till pansarregemente.

Under dagen överlämnade Hans Majestät konungen en ny fana till regementet under högtidliga former med stor uppställning och under medverkan av Hemvärnets Musikkår Skaraborg.

Försvarsutbildarna Skaraborg medverkade med information och rekrytering på utställningsområdet mellan T2 och P4. Försvarsutbildarna var samgrupperade med Hemvärnet, Reservofficerssällskapet och Brukshundsklubben.

Arrangören beräknar att ca 6 000 närvarande kom till regementets dag. Ett stort antal besökare noterades även i Försvarsutbildarnas tält. I stort sett allt rekryteringsmateriel delades ut. Flera ungdomar visade intresse för att bli medlemmar i Försvarsungdom Skaraborg. Två utbildningsplaner

för hemvårnssjukvårdare skrevs på under dagen. Försvarsutbildarnas medverkan kan betraktas som mycket givande då en hel del nya kontakter knöts.

TEXT OCH FOTO: HANS INGBERT

Hans Majestät konungen, förbundets ordförande tillika regementschefen P4 Stefan Pettersson jämte övriga delar av uppvakningen följer engagerat fordonsparaden.

MILITÄRHISTORISK RESA TILL KUHMO I FINLAND 26-28 AUGUSTI 2022

Anders Nyström, vår reseledare, informerar om striderna vid Saunajärvi. Foto: Carl Pettersson

RESAN ARRANGERADES AV Försvarsutbildarna i Norrbotten och syftet var att studera och lära sig mer om stridsteknik, utformning och placering av skyttegravar, taggtrådshinder i småkuperade terräng samt den krigsmateriel som använts i Finska Vinterkriget, 30 november 1939 till 13 mars 1940.

DAG 1 FREDAG

Bussresan från Boden till Kuhmo tog knappt 10 timmar inklusive fem stopp för att ta upp deltagare samt en timmes lunchrast vid Kärkkäinen norr om Uleåborg. Kuhmo ligger ca 15,5 mil från Uleåborg fågelvägen.

Resan var planlagd av vår reseledare Anders Nyström och för det praktiska genomförandet stod David Vinberg. Resan genomfördes med inalles 42 deltagare.

Anders presenterade under bussresan ett bildspel. Samtliga deltagare erhöll ett eget kompendium. Där presenterades striderna öster om Kuhmo samt vilka finska och ryska förband som var inblandade.

Övernattning hade planerats på hotell Kalevala några kilometer öster om Kuhmo vid sjön "Lammasjärvi".

Vinterkrigsmuseet i Kuhmo låg bara några minuters gångväg ifrån hotellet. Här fanns montrar med olika krigsminnen. Tyvärr var det svårt att förstå informationen som var skriven endast på finska och ryska.

DAG 2 LÖRDAG

Enligt en kartbild i kompendiet fanns det totalt 18 finska förband förlagda nära ryska gränsen under finska vinterkriget räknat från Norra Ishavet i norr till Finska Viken i söder. Sydost om Kuhmo besökte vi olika försvarsanläggningar. Fiendens största förband i Kuhmoområdet var den ryska 54:e divisionen med ca 10.000-15.000 man. Förbandet bekämpades framgångsrikt med så kallad "Mottistrid" vilket innebär inringning och uppdelning av fienden i mindre enheter. Hade inte Moskvafreden kommit emellan så bedömer finnarna att de hade kraft att driva tillbaka ryssarna till hemlandet.

Första busstoppet gjordes i Jyrkänkoski där vi fick se olika försvarsanläggningar. En särskild yta i skogen hade iordningställt för att exponera ett stort antal olika kanoner, haubitser och granatkastare.

I Saunajärvi fick vi se fler skyttegravar och särskilt imponerade var ett mycket djupt beläget utrymme under jord till vilket ledde en lång rak trappa. Vid detta stopp lagade David till en fältmässig lunch.

Därefter Löytövaara. En 3,5 km lång promenad slinga runt en fullständigt sönderskjuten skog under kriget innehöll gamla skyttevärn och befästningar. Idag hade skogen vuxit upp igen så de otäckta spåren efter kriget var nästan totalt försvunna.

Bussresan fortsatte därefter till Kaajani där inkvartering skedde på Scandic hotell. De flesta av deltagare hade fått hotellrum med egen bastu för två personer. Under middagen sjöng två av deltagarna som är fältartister, Jana Mangi och Eva Mangi, båda från Kiruna, bl a en sång av Arja Saijonmaa a cappella till allas uppskattning.

DAG 3 SÖNDAG

Först besökte vi krigsgravarna vid Kajana kyrka. Därefter Kajanalands Brigad samt ett finskt artilleri- och infanteriregemente beläget en bit utanför Kaajani. Vi imponerades av dess storlek, moderna byggnader och enorma fordonsarsenal. De värnpliktiga uppvisade stor disciplin och engagemang. Utbildningstiden för en soldat är sex månader. Kunskapen fräschas upp med repetitionsövningar.

Det är få förunnat att få göra en så välplanerad krigshistorisk resa till ett broderland och det borde ordnas fler sådana framöver.

TEXT: AGNE RUSTAN

Haubits 155 mm diameter med skottvidd 10,3 km, vikt 3,3 ton och ammunitionsvikt 43 kg. Från Finska Vinterkriget 1939-1940 uppställd vid Jyrkänkoski. Foto: Agne Rustan

KRISBEREDSKAPSFÖRENING I GRUNDSUND

Föreläsarna Rolf Arsenius (t v) och Peter Lundberg.

SOM EN DEL AV DEN ÅRLIGT ÅTERKOMMANDE Krisberedskapsveckan gästade Försvarsutbildarna Skaftö Folkets Hus i Lysekils kommun för att informera om aktuellt omvärldsläge och utbilda i civilt försvar och krisberedskap. Åhörarna fick också tips på bra saker att ha hemma i en krislåda.

Drygt 60 personer kom till föredraget "Tillsammans försvarar vi Sverige".

Rolf Arsenius informerade om aktuellt omvärldsläge och tog bland annat upp de åtta olika hot som pekas ut i Sveriges Nationella Säkerhetsstrategi när han berättade om dagens civila och militära försvar som gemensamt utgör Sveriges totalförsvar.

Peter Lundberg var på plats för att tipsa om vad som är viktigt att ha i en krislåda för att klara civil hemberedskap i en vecka.

Peter, boende på Skaftö, har också engagerat den lokala ICA handlaren, ICA Nära Grundsund, att mot beställning förse öbor med krislådor.

TEXT OCH FOTO: MARGARETA ANDERBERG

VAPENUTBILDNING GEVÄR 22 LONG OCH SJUKVÅRD

FÖRSVARSDOM SKARABORG SAMLADES lördagen vecka 36 med totalt 13 ungdomar för utbildning i två parallella spår. Tät 1 (äldre ungdomar) började dagen med teoretisk genomgång av ungdomsgeväret 22 long med tonvikt på säkerhet kring vapnet och dess hantering. Eftermiddagen för tät 1 utgjordes av ett teoretiskt prov, där samtliga blev godkända. Därefter följde utbildning i ladda och patron ur i form av praktiska övningar.

Tät 2 ägnade dagen åt grundläggande sjukvårdsutbildning med såväl teoretiska genomgångar som praktiska övningar. Efter att tät 2 godkänts i sjukvårdsmomenten är de redo att genomgå vapenutbildning vid senare tillfällen.

TEXT OCH FOTO: TOBBE MÅNSSON

Förberedelser inför skjutmoment.

KOMBATTANTUTBILDNING I SKARABORG

CIVILANSTÄLLD PERSONAL VID FMTS (Försvarsmaktens Tekniska skola) i Skövde har i Försvarsutbildarnas regi genomgått en veckas kombattantutbildning. Under denna ges deltagaren kunskap om svenskt totalförsvar, grundläggande sjukvård – första hjälpen samt militärt uppträdande i allmänhet. Deltagaren tilldelas också uniform. Ett större utbildningspass ägnas åt skydd mot kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära stridsmedel. Utbildningen genomförs

för civilanställd personal inom Försvarsmakten, vars arbetsuppgifter förutsätter genomförd värnplikt eller motsvarande. Försvarsutbildarna Skaraborg genomför för närvarande ett antal kombattantutbildningar per år. Kurserna genomförs också av andra förbund inom Svenska Försvarsutbildningsförbundet. Antalet deltagare uppgick till 20.

TEXT: HANS INGBERT

GU-F I HÄRNÖSAND

KLOCKAN 10:00 DEN 8:E JUNI var det dags för inryckning till Grundläggande soldatutbildning för frivilliga (GU-F) för ett stort gäng förväntansfulla deltagare. Vi blev indelade i två grupper som ställdes inför utmaning efter utmaning och vi löste dessa tillsammans eller med hjälp av våra fantastiska instruktörer. Jag frågade några av mina nyblivna kollegor om deras upplevelser och så här säger de om dessa två veckor.

ANGELA ODELBERG, 46 år, blivande stabsassistent:

– Utbildningen har givit både nya kunskaper, erfarenheter och vänner. Framförallt har jag utvecklats enormt som person och att jag kan mer än jag tror. Instruktörerna är så otroligt kunniga och erfarna och inte minst fantastiska på att förmedla det på ett imponerande sätt. Jag hade gärna haft mer försvarsmedicin men utbildningen är redan nu otroligt intensiv och kompakt så det är nog svårt att utöka någon del utan att inskränka på en annan.

ANDERS ERICSSON, 60 år, blivande fordonsförare:

– Jag har aldrig lärt mig så mycket på så kort tid! Bortsett från att hantera Automatkarbinen och färdigheter som HLR (Hjärt- och lungräddning) och att stoppa blödningar med torniquet, så tar jag med mig den professionalism som jag har fått se prov på hos instruktörer och chefer samt - inte minst - den otroligt fina andan hos mina GUF-kamrater; hjälpsamhet, proaktivitet och lagspel för att nå resultat och lösa uppgiften! Inger stort hopp för framtiden.

Jag, som inte hade några förkunskaper alls om vapen, hade gärna sett fler timmar vapentechnik och även stridsteknik.

MARIA PALMU FREDRIKSSON 50 år, blivande terrängbilsförare:

– Jag har lärt mig så otroligt mycket under dessa dagar! Jag har vuxit efter varje utmaning som jag klarat av.

Vår grupp har varit fantastisk med en kamratskap och glädje som gjort att allt känns lättare. Alla skulle behöva göra en GU-F! Skyttet kände jag själv att jag kunnat jobba mycket med. Även CBRN (kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära hot) och sjukvård.

MATTIAS KÅGSTRÖM, 27 år, blivande bandvagnsförare:

– Efter två veckor på GU-F så har jag massor av nya kunskaper, men framförallt så har man fått en inblick i hur mycket mer det finns att lära sig. Med allt som finns att lära sig skulle GU-F:en utan problem kunnat vara dubbelt så lång, där man hade kunnat gå djupare in i strid, men framförallt samband.

MÅLEN HAR NÅTTS

I skrivande stund har vi precis kommit tillbaka till logementet efter fältförläggning och tillämpningsövningar. Dessa två veckor har varit otroligt utmanande, utvecklande och roliga för oss alla på olika sätt, vi har fått testa oss själva, vi har testats som grupp och vi har kommit samman som grupp. Tack vare våra fantastiska instruktörer så har vi nått målen som behöver uppfyllas och tack vare vår grupp och vår egen beslutsamhet så har vi även utvecklats på det personliga planet.

TEXT OCH FOTO:
MALIN GUINN

Maria Palmu Fredriksson tar en paus i fält.

Ryggmuskelträning är tufft. Foto: Ander Fastesson

MILITARY WEEKEND

HELGKURSEN MILITARY WEEKEND har genomförts i Försvarsutbildarna Skaraborgs regi. Utbildningen innebär bl a att prova på olika övningsmoment med

anknytning till Försvarsmaktens verksamhet. Kursen genomfördes från fredag till söndag. Syftet med kursen är bl a att deltagarna ska ges en sådan bild av Försvarsmakten att de blir på det klara med om de vill och har förutsättning för att gå vidare med värnplikt eller någon form av avtalsbefattning inom Försvarsmakten.

Under ledning av kurschefen Paul Urvall och hans instruktörer genomfördes de olika momenten till deltagarnas belåtenhet. Bland momenten noteras fysisk träning, förläggning i logement, prova på skjutning av olika eldhandvapen, och grundläggande sjukvård inklusive bårtjänst.

Utbildningsledaren i Skaraborgsförbundet, Fredrik Holmkvist, var nöjd med utfallet när han summerade kursen och konstaterade att:

– Skaraborgsförbundet har goda förutsättningar att genomföra denna typ av kurser tack vare en god samverkan med Försvarsmakten i Skövde.

TEXT: HANS INGBERT

CYBERFÖRSVARET BLIR EN ALLT VIKTIGARE DEL AV TOTALFÖRSVARET

Det går inte en dag utan att Sverige och svenska intressen utsätts för cyberangrepp. Nu pågår en rad olika initiativ för att rusta Sveriges cyberförsvar, där kompetenshöjning och koordinering är två av de viktigaste pusselbitarna.

EN CYBERATTACK KAN FÅ LIKA stora konsekvenser för ett land som ett väpnat angrepp. Vid sidan av krig på land, i luften, till sjöss och i rymden pratar man därför numera ofta om en femte domän, cyberrymden, som också ska försvaras.

– Cyberförsvaret är en viktig komponent i försvaret av Sverige vid höjd beredskap och i krig. Dimensioneringen mot de högre konfliktnivåerna medför att Försvarmaktens cyberförsvarsresurser i fred kan användas för att förstärka skyddet av kritiska samhällsfunktioner, säger överste Patrik Ahlgren, chef för cyberförsvarssektionen vid Försvarmaktens högkvarter.

BÅDE OFFENSIVT OCH DEFENSIVT

När man pratar om cyberfrågor kan det vara bra att börja med att reda ut några begrepp. Ett av dem är cybersäkerhet, som ofta används som synonym till IT-säkerhet. Här handlar det om de vardagliga, defensiva åtgärder som görs hos företag, myndigheter och organisationer i hela samhället för att undvika intrång, till exempel uppdateringar av programvara, lösenordshantering och autentisering.

Cyberförsvar bygger på cybersäkerhet men går ett steg längre. Här finns även ett offensivt inslag som innebär att man ska kunna slå tillbaka mot en potentiell angripare.

– Genom att ta sig in i motståndarens system kan man till exempel få reda på att flygplan är på väg redan när de startar, i stället för att se dem först på radarn. Om man kan se flygplanens planering kan man använda det för att skydda sig mot robotar och blåsa flyglarm för de delar av landet som berörs, säger Johan Wiktorin, ledamot av Kungliga Krigsvetenskapsakademien och vd för INTIL Group, som jobbar med riskanalys och informationssäkerhet.

FLER BEHÖVER UTBILDAS

Tillsammans med ett antal andra författare ligger han bakom boken "Cyberförsvaret – en introduktion"

som gavs ut i oktober i år på uppdrag av Kungliga Krigsvetenskapsakademien.

– Vi tar bland annat upp vilka förutsättningar Sverige har för att få ett fungerande cyberförsvar. Ett av de största problemen är kompetensförsörjningen. Förutom de cybersoldater som utbildas nu behöver vi fler jurister, forensiker och andra specialister på området liksom ledare som kan koordinera arbetet mellan civilt och militärt försvar. Cybersäkerhet och cyberförsvar är en angelägenhet för hela totalförsvaret och ytterst för hela samhället, säger Johan Wiktorin.

ALLT KAN HACKAS

Som ett led i arbetet ska ett nytt cybercampus sättas upp i samverkan mellan högskolor och universitet över hela landet. Bakom satsningen ligger Försvarmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), forskningsinstitutet RISE, Karlstads universitet, Saab, Ericsson samt Kungliga tekniska högskolan (KTH). På KTH bedrivs sedan tidigare forskning och utbildning kring cyberförsvar via cyberförsvarscentret CDIS. En av uppgifterna där är att utbilda cybersoldater för Försvarmaktens räkning, en annan att bedriva forskning inom cybersäkerhetsområdet.

– Så här långt finns ingen som kan bygga helt säkra datasystem om de inte är betydligt mindre komplexa än, säg, en gammal mobiltelefon. Nästan allt kan hackas, det är bara en fråga om tid och resurser, säger Pontus Johnson, forskare på KTH/CDIS med inriktning på cybersäkerhet.

KAN INTE BYGGA HELT SÄKRA SYSTEM ÄN

Pontus Johnson anger tre skäl till den situation som råder nu och som han menar är ganska prekär. Den första är digitaliseringen i sig, där vi överlåtit stora mängder viktig information till den virtuella världen.

– I och med att så många fysiska föremål och maskiner styrs av datorer spiller det över på den fysiska världen. Det gör att man kan hacka till

exempel bilar, pacemakers, insulinpumpar och annan medicinsk utrustning också, påpekar han.

Det andra skälet är att hackandet har blivit professioniserat och att alla länder har en offensiv förmåga att angripa andra länder.

– Inget av det här hade varit ett problem om det inte varit för att vi människor ännu inte lärt oss att bygga säkra datorsystem. Trots att stora företag som Apple och Google lägger enorma summor på det är vi inte där än. Beviset är de hundratals nya sårbarheter som de hittar i sina produkter varje månad och som kräver nya säkerhetsuppdateringar. En del av dem är så kritiska att de öppnar upp för att kunna ta över datorn på distans, säger Pontus Johnson.

” ETT AV DE STÖRSTA HOTEN MOT SVERIGE ÄR OM SAMHÄLLSKRITISK INFRASTRUKTUR BLIR ATTACKERAD.

Pontus Johnson, forskare inom cybersäkerhet

HOT FRÅN FLERA HÅLL

Cyberattacker kan genomföras av såväl kriminella organisationer som statsaktörer. När det gäller statsaktörer så lyfter Säpo specifikt fram Ryssland, Kina och Iran som aktiva på området.

– Ett av de största hoten mot Sverige är om samhällskritisk infrastruktur blir attackerad, inte minst elkraftnätet. Ukraina blev utsatt för storskaliga attacker mot elnätet av Ryssland redan 2015–2016. Även USA blev utsatta för intrång för några år sedan och har orienterat om att Ryssland kunnat stänga ner delar av elkraftnätet men valde att inte göra det, berättar Pontus Johnson.

Han påpekar att det inte finns någon anledning att tro att en sådan nedstängning vore omöjlig att genomföra också här.

– Konsekvenserna skulle bli oerhört stora. För det första är alla datorer beroende av el, vilket skulle göra att de finansiella systemen och betalsystemen slocknar och att man inte kan betala för någonting. Tåg och flyg slutar gå eftersom det behövs el till flygplatser, stationer och trafikövervakning. Man kan heller inte åka bil efter att man kört slut på sin tank, för bensinstationer behöver el till pumparna. Sen blir det stopp med livsmedelsförsörjningen, mat förstörs i kylar och frysar och det blir mörkt och kallt. Man kan inte ringa, internet fungerar inte och folk kan inte få sina livsnödvändiga mediciner. Det här är det som vi är mest oroad över, säger Pontus Johnson.

HAR SVERIGE BLIVIT UTSATT?

Sverige är ständigt utsatt för angreppsförsök och en del lyckas. Elkraftnätet har varit förskonat så här långt, om det inte är som i USA att någon tagit sig in men valt att inte göra något, säger Pontus Johnson.

Utöver nationalstater som kan använda cyberangrepp för att testa andra länders sårbarheter, ägna sig åt förstörande verksamhet och för att spionera och inhämta information finns också cyberkriminella som vill tjäna pengar på utpressning. En vanlig teknik är ransomware, där företag, organisationer och privatpersoner får sina filer krypterade och sedan blir ombedda att betala en lösensumma för att de ska låsas upp igen. Belastningsattacker som gör att systemen kraschar och stängs ner är också vanligt förekommande.

– Vad gäller underrättelseangrepp är mörkertalet stort. Vi vet till exempel att kinesiska hackare tog sig in i en stor mängd system i västvärlden i ett angrepp som kom att kallas Cloud Hopper för cirka fem år sedan. Angreppet skedde genom att hackarna lyckades ta sig in i systemen hos bolag som drifvar andra företags IT-system. Några få drabbade företag som Ericsson, Deutsche Bank och American Airlines offentliggjordes, men det finns all anledning att tro att många svenska företag och myndigheter blev drabbade. Senare genomförde Rysslands civila utrikesunderrättelsetjänst SVR en liknande attack, berättar Pontus Johnson.

VAD BLIR SVARET PÅ EN SÅDAN ATTACK?

– Problemet är att de flesta hotaktörer, både cyberkriminella och statsanställda cyberoperatörer, är bosatta i länder, till exempel Ryssland, där är man inte intresserad av att lagföra de operatörer som angriper väst. Så det betyder att de går fria. FBI i USA har massor med efterlysningar på cyberkriminella liksom operatörer anställda av andra stater som de inte kommer åt för att de bor i till exempel Ryssland, Kina, Iran eller Nordkorea, säger Pontus Johnson.

GÅR ATT FÖRSVÅRA ANGREPP

Att det är svårt att skydda sig helt betyder inte att man ska låta bli. Dels finns en rad åtgärder som skyddar eller försvårar angrepp, dels handlar det om att skapa kontinuitetsplaner och redundans om man ändå skulle bli drabbad.

– Vi ser att det finns mycket gott arbete som skett, men att vi helt klart behöver höja nivån hos många organisationer. En viktig åtgärd är den handlingsplan, ”Handlingskraft”, som vi tagit fram tillsammans med Forsvarsmakten, säger Åke Holmgren, ansvarig för cybersäkerhetsfrågor på MSB, som har ett sammanhållande ansvar för cybersäkerhet inom totalförsvaret.

Han påpekar att det inte bara handlar om att se över den egna organisationen. Vilka leverantörer man har och vilka leverantörer de i sin tur anlitar är minst lika viktigt.

– Det gäller att ha förstärkt för vilka skyddsvärden man har och inse att det finns information som man inte kan släppa kontrollen över till någon annan. Samtidigt kan det vara svårt att hålla säkerhetsarbetet

Åke Holmgren, MSB.
Foto: Melker Dahlstrand

Foto: Bezav Mahmod / Försvarsmakten

på en kvalificerad nivå, också i en liten organisation, vilket gör att man behöva hjälp, säger Åke Holmgren.

SÅ JOBBAR VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

Inom Västra Götalandsregionen har man kommit relativt långt med cybersäkerhetsarbetet och har börjat ta steget mot att ta en samordnande roll för kommuner och statliga och kommunala bolag inom territoriet.

– Vi har med oss SKR, Sveriges kommuner och regioner, som följer det som ett prejudicerande exempel. Jag tror att det kan bli riktigt bra, inte minst eftersom vi ofta samverkar med kommunerna kring våra patienter, säger Anders Andersson, cybersäkerhetschef för Västra Götalandsregionen.

Några av de åtgärder man jobbar med på cybersäkerhetssidan är en grundläggande god IT-arkitektur med skydd mot virus och malware, men också brandväggar och segmentering.

– Vår Security Operations Center (SOC) jobbar alltid med att förbättra sin övervakande förmåga att agera och ha överblick över hela vår infrastruktur. Vi tänker i brandceller. Om något inträffar ska det inte inträffa överallt. Vi har också ett yttre försvar så inte hela vår infrastruktur är blottad för internet. Andra delar handlar om att känna till våra sårbarheter så att vi kan hantera dem och agera och återställa om något inträffar. Utöver det jobbar vi också med regulatoriska bitar kring säkerhet, berättar Anders Andersson.

Utbildning av systemansvariga, förvaltare och användare är också viktigt.

– IT-säkerhetsexperten brukar säga att om de skulle gå på något själva så skulle det kunna vara ett riktigt bra phishing-mejl, tillägger han.

Har ni själva varit utsatta för några allvarliga attacker?

Kenneth Björnfort, IT-chef för Kalix kommun. Foto: Kalix kommun.
Lilla bilden: Anders Andersson, Västra Götalandsregionen. Foto: Privat

– Vi ser att det pågår ett ständigt sökande efter våra sårbarheter, men har inget att kommentera gällande försök till regelrätt attack i syfte att ta över, då den gränsen kan vara hårfin.

KOMMUNEN SOM DRABBADES AV EN CYBERATTACK

Några som verkligen råkade ut för en regelrätt attack var Kalix kommun. Det hela började på natten till den 16 december 2021, då en person som jobbade inom äldreomsorgen plötsligt inte kunde logga in. Samma sak gällde resten av personalen när de anlände på morgonen.

– När IT-personalen kom på plats kunde de ganska omgående se att databaser i systemet hade blivit krypterade. Dessutom dök det upp readme-filer som visade att det handlade om ransomware, berättar Kenneth Björnfort, IT-chef i Kalix kommun.

När man förstod allvaret i attacken drog man igång en krisledningsgrupp och flera chefer och konsulter kallades omgående in.

– Det viktigaste är alltid liv och hälsa, så verksamheterna plockade fram sina avbrottsplaner och började planera utifrån att de skulle vara utan IT för en lång tid framöver.

När det gällde äldreomsorgen kunde personalen åka in till sjukhuset och få tag på de medicinlistor och journaler de behövde.

– Under ett antal dagar var hela vårt datanät en brottsplats som våra konsulter gick igenom för att kunna leverera bevis till polisen. I och med att brottet skett från ett annat land kunde kammaråklagaren inte komma vidare i utredningen och vi fick aldrig reda på vem som låg bakom.

”JUST BUSINESS, NOTHING PERSONAL”

Att betala någon lösensumma var det dock aldrig fråga om.

– Som avslutning på deras meddelande stod det ”Just business, nothing personal”. Eftersom vi inte gick vidare med det vet vi inte hur mycket de tänkte kräva. De som jobbar med sådant har sagt att för en kommun i vår storlek skulle det kunna handla om runt tio miljoner kronor, berättar Kenneth Björnfort.

Så fort de fick tillbaka sina datorer igen började arbetet med att bygga upp allt på nytt. På fyra veckor gjorde de tre års utvecklingsarbete och byggde upp en helt ny säkerhetsstruktur.

– Som tur var hade vi gjort säkerhetskopior som skickades till ett separat ställe och inte till vår egen serverhall. Om det är något jag inte nog kan understryka så är det att se till att säkerhetskopieringen fungerar och gärna ha dubbla kopior. Utöver det, är rådet att låta ett externt företag göra en genomlysning av vad som behöver göras för att skapa en bra cybersäkerhet, säger Kenneth Björnfort.

Fredrik Färnqvist, FRO.
Foto: Joel Danielsson

” VI SKA SAMORDNA FRIVILLIGVERKSAMHETEN INOM TOTALFÖRSVARET NÄR DET GÄLLER CYBERSÄKERHET.

Fredrik Färnqvist, generalsekreterare för FRO

MÅNGA NYA SATSNINGAR PÅ CYBERSÄKERHET

Utöver utbildningsatsningarna vid CDIS, cybercampus och den nya utbildningen för cybersoldater och därtill kopplad officersutbildning görs nu en rad satsningar på cyberförsvarsområdet. Nyligen inrättades ett nationellt cybersäkerhetscentrum i samarbete mellan de sju myndigheter som ansvarar för cybersäkerhet: Försvarsmakten, Säpo, FRA, MSB, FMV, Post- och telestyrelsen liksom Polisen.

– Sedan har vi CCDCOE som är ett Nato-center för cyberförsvar som bland annat tittar på juridiska och tekniska aspekter och hur man kan genomföra den här typen av verksamhet. Genom att vi ständigt har en person på plats i centret får vi den multinationella kontexten också, säger Patrik Ahlgren.

Under hösten har även de frivilliga försvarsorganisationerna fått ett uppdrag på området genom FRO, Frivilliga radioorganisationen.

– Tidigare har vi utbildat i grundläggande IT-säkerhet både på den civila och militära arenan. Det nya är att vi ska samordna frivilligverksamheten inom totalförsvaret när det gäller cybersäkerhet, vilket är jätteroligt. Till att börja med har vi haft ett ”cyberlov” för ungdomar på höstlovet och grundläggande webinarier i cybersäkerhet för frivilligorganisationerna, berättar Fredrik Färnqvist, generalsekreterare för FRO.

TEXT: SARA BERGQVIST

LITEN ORDLISTA

Phishing: Phishing eller nätfiske som det också kallas är en vanlig metod av cyberangrepp som går ut på att lura mottagaren att öppna ett dokument, ladda ner en fil eller besöka en webbplats. Syftet kan till exempel vara att infektera mottagarens enhet med skadlig kod eller att få tillgång till olika behörigheter.

Ransomware: Ransomware är en skadlig programvara som krypterar filer och hindrar användaren från att använda datorn tills man betalat en lösensumma för att få filerna upplåsta igen. Om datorn är ansluten till ett nätverk kan även andra enheter som är kopplade till nätverket påverkas.

Malware: Samlingsnamn för olika typer av skadlig programvara, till exempel virus och ransomware.

Readme-fil: Textfil som innehåller fördjupade information om andra filer eller program.

Security Operations Center (SOC): Kommandocentral som ansvarar för att övervaka, analysera och skydda en organisation mot cyberattacker.

CCDCOE (The NATO Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence): Nato-center för cyberförsvar, baserat i Tallinn, Estland.

CDIS (Centre for Cyber Defence and Information Security): Cyberförsvarscenter vid KTH, Kungliga tekniska högskolan i Stockholm.

MSB: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

FMV: Försvarets materielverk. Myndighet som upphandlar, utvecklar och levererar materiel och tjänster till det svenska försvaret.

FRA: Försvarets radioanstalt. Civil myndighet som sorterar under Försvarsdepartementet. Arbetar med signalspaning och utgör en del av Sveriges under rättelsetjänst.

NU UTBILDAS FRAMTIDENS CYBERSOLDATER

De nya värnpliktiga cybersoldaterna tillhör Försvarsmaktens spjutspetsar. Förkunskaper på området är inget krav – men för att bli antagen krävs att man är problemlösare med extra hög förmåga att snabbt lära sig nya saker.

Martin Liland, chef för cyberplutonen Foto; Daniel Sanchez

JUST NU UTBILDAS DEN TREDJE OMGÅNGEN cybersoldater vid Ledningsregementet i Enköping.

– Syftet med utbildningen är att förstå hur en potentiell motståndare kan angripa ett system och vad man kan göra för att förhindra det. Utbildningen är utmaningsdriven där soldaterna får olika uppgifter som de ska lösa. Tempot är högt – motsvarande 200 procent av normalt tempo på universitetsnivå, berättar Martin Liland, chef för cyberplutonen.

Utbildningen som varar i 11 månader är indelad i fyra block och börjar med en grundläggande militär utbildning, GMU, under 8–10 veckor. Därefter följer själva befattningsutbildningen i samarbete med KTH, bestående av kurser i datornät, datorsystem, datasäkerhet och etisk hackning. Nästa moment är förbandsutbildningen med fortsatt utbildning, men mer specifikt kopplade till det förband där man är placerad – till exempel flygvapnet. Sista skedet består av en slutövning där kunskaperna prövas.

– Det kan till exempel vara ett nätverk som vi byggt upp föreställande Försvarsmaktens och som gruppen får i uppgift att försvara. Till det läggs att övningen görs i fältmiljö, med de yttre påfrestningar det kan innebära, berättar Martin Liland.

LÄR SIG ETISK HACKNING

Cybersoldaten Max* som gick den första omgången av utbildningen är mycket nöjd med den.

– När jag kom till mönstringen visste jag inte ens om jag ville göra lumpen. När jag kom till mönstrings-

handläggaren som berättade om utbildningen och vilken typ av personer de plockade ut kände jag att wow, det här kan ju bli jättekul – och det blev det, säger han.

Sedan han blev klar med utbildningen för 1,5 år sedan har han redan hunnit göra en repetitionsövning, jobbar för närvarande med IT-säkerhet och ska börja läsa till civilingenjör nästa höst.

– Min plan är att välja en inriktning som gör att jag kan använda kompetensen jag fått under utbildningen till cybersoldat. Om jag ska lyfta fram något som var särskilt roligt så var det den etiska hackningen. Först gäller det att veta hur ett program eller en server funkar och sen att få den att uppföra sig på ett helt annat sätt, vilket var väldigt utmanande och kul, säger Max.

Martin Liland är stolt över alla soldater som genomfört utbildningen – och över att de som inte hade ett intresse från början verkligen har fått det på vägen.

– Vi ser att det finns ett stort intresse för att anställa de här personerna, både inom Försvarsmakten, andra myndigheter och den privata sektorn. Det handlar om hela deras mindset, att vilja utvecklas och lära sig genom ett utmaningsdrivet lärande och problemlösning, säger han.

TEXT: SARA BERGQVIST

*Max heter i själva verket något annat.

Utbildning i användande av krutstubin: Vid kommandot "här ska tändas" hålles tändsticksasken på huvudet för att visa att man är redo att tända. Foto: Anders Söderborg

HÄR SKA TÄNDAS!

Under en vecka i början av september genomfördes i Falun en grundkurs i fältarbeten.

– KURSENS MÅL ÄR ATT GE begränsad behörighet avseende spräng- och tändmedel, samt ge förståelse för stridsvagnsminor och -mineringar, förklarar kurschefen Anders Söderborg. Dessutom ingår fältarbeten för eget skydd, exempelvis byggande av täckta värn.

TÄNT VAR DET HÄR!

Kursen har i huvudsak praktisk inriktning. På programmet står bland annat att lära sig tända krutstubin, hantera sprängpatron och pentylstubin, explosivlära, samt en hel del grävande, spettande och hackande.

Utbildningen är i första hand avsedd för de som är placerade i någon av Hemvärnets pionjärplutoner, men även personal ur Hemvärnets insatskompanier och befäl är välkomna i mån av plats.

MINSTRID

Minor är en viktig del i striden, inte minst för ett lätt infanteriförband som Hemvärdet.

Mikael Westbrandt, en av kursdeltagarna, är kompanichef i Gränsjägarbataljonen och håller på att starta upp en fältarbetsgrupp vid sitt hemvärnskompani. Därför vill han fräscha upp sina kunskaper.

– Jag är mycket nöjd med kursen. Särskilt mineringsdelarna med minutläggning och upprättande av minprotokoll var givande. Där ingick även en del mintaktik, men på en grundkurs hinner man ju inte med att fördjupa sig i detta.

HÖGT SÖKTRYCK

Kurschefen:

– Kursen hade fler sökande än platser, men vi blev beviljade att öka elevantalet så att alla kunde bli antagna. Även en fortsättningskurs finns på planeeringsstadiet eftersom detta efterfrågas varje år.

Fortsättningskursen kommer, om den genomförs, att innehålla fler typer av tändmedel och även mer avancerade laddningsberäkningar för att fylla på med ytterligare behörigheter för deltagarna. Det kan gälla exempelvis att räkna ut hur mycket sprängmedel som behövs för att förstöra en viss bro eller liknande.

TEXT: JÖRGEN SJÖHOLM

FÄLTARBETEN

Fältarbeten, förkortat "farb", innebär att förändra terrängen på olika sätt och indelas i **fältarbeten för överlevnad** så som maskering, skenåtgärder och befästningar; **fördöjande fältarbeten**, exempelvis spärning, blockering, förstöring och minering; **fältarbeten för rörlighet**: förbindelsearbeten, minspaning och minröjning samt **övriga fältarbeten**.

Pionjärpluton är en lättare variant av ingenjörsförband med inriktning mot fältarbeten.

TEMA – UNGDOM SJUKVÅRD

En grupp människor är särskilt viktiga om olyckan är framme. Ytterst kan deras kunskaper rädda liv. Att sjukvård är viktigt är självklart.

UTBILDNINGEN ÄR CENTRAL I VERKSAMHETEN. Kurschefen Tarkan Haskan berättar vad sjukvårdskursen går ut på:

– Kursen ger grundläggande förståelse och färdighet inom sjukvård för att kunna hjälpa till och stötta samhället och bli en del av totalförsvaret.

Sjukvårdskursen lär ut omhändertagande vid akuta situationer utifrån CABCADE samt sjukdomslära avseende folksjukdomar. Under kursveckan får eleverna även utbildning i hjärt- och lungräddning (HLR) samt hur man åtgärdar ett stopp i luftvägarna. Målet är att eleverna ska känna sig trygga i att hjälpa till vid exempelvis olyckor och akuta sjukdomsfall.

AKUTVÅRDENS ABC

Kurschefen, Tarkan Haskan, beskriver vad CABCADE innebär.

– **C** står för Katastrofblödning. Kunskap om hur man häver en sådan kan vara livsavgörande, berättar Tarkan och fortsätter med **A**, som går ut på att kontrollera att en drabbad har fria luftvägar. **B** innebär att kontrollera om patienten andas. Bokstaven **C** betyder "cirkulation", det vill säga att kontrollera hjärtfrekvens och puls.

Tarkan fortsätter att beskriva rutinen vid en skadeplats:

– **D** handlar om att fastställa patientens medvetandegrad. Även här finns en kontrollrutin för att avgöra om patienten är talbar, reagerar på tilltal eller smärta. Den sista bokstaven, **E**, står för exposure, alltså yttre faktorer såsom vind, regn och kyla.

– Det är en intensiv kurs med mycket fakta de första dagarna och mer och mer praktik längre fram under veckan, säger Tarkan och noterar att eleverna kommer

från många olika delar av landet. Det är höstlov under kursen och Tarkan har stor respekt för att eleverna inte väljer att slappa hemma utan väljer att åka bort och gå en sjukvårdskurs.

NY KUNSKAP OCH NYA VÄNNER

Elvira Larsen kommer från Nacka utanför Stockholm. Hon hade inga direkta planer för höstlovet och tänkte att sjukvårdskursen skulle kunna ge henne både kunskap och nya erfarenheter.

Sofie Mathiesen är instruktör vid sjukvårdskursen och imponeras av den skara elever som väljer att frivilligt tillbringa sitt höstlov på en kursgård i stället för hemma med kompisarna. Sofie jobbar som undersköterska och har noterat det stora behov av personal som finns inom sjukvården.

– Alla frivilliga resurser som finns betyder oerhört mycket, säger Sofie.

Kursen är avancerad och är exakt densamma som för vuxna som ska stötta det civila samhället inom exempelvis FRG, minröjare eller civila skyddsvakter.

Ellen Karlstedt har många läkare i släkten och tyckte därför att sjukvårdskursen verkade lockande.

Att vara borta från kompisarna en vecka är inget problem för Ellen som upplever att hon fått flera nya vänner på kursen, en kurs hon upplever har varit väldigt lärorik och något hon känner att hon fått ut mycket av. Elvira håller med:

– Det är kul att träffa folk från hela Sverige och samtidigt lära sig något man kan ha nytta av.

TEXT OCH FOTO: ROLF ARSENIUS

Tarkan Haskan, kurschef, betonar att ungdomskursen är exakt densamma som vuxna får när de ska gå i befattning. / Elvira Larsen får sin "skada" omsedd av Ellen Carlstedt-Duke.

GSU – GRUNDLÄGGANDE SOLDATUTBILDNING

Försvarsutbildarna genomför kurser för de delar av Försvarsmaktens personal som inte primärt har stridande uppgifter men som är beväpnad i händelse av ofred. Försvarsutbildaren har besökt den Grundläggande Soldatutbildningen på en skjutbana utanför Karlskrona.

Den intervjuade kursdeltagaren Ida Bergström under en paus i skjutningen.

KURSCHEFEN ROBERTH BERGQVIST förklarar:

– Denna utbildning riktar sig till civilanställda med krigsplacering i Försvarsmakten, exempelvis stabspersonal, tekniker, förrådspersonal och liknande. Här lär de sig grunderna för att kunna försvara sig själva och sin arbetsplats.

Målsättningen för GSU är alltså ungefär densamma som för den i Försvarsutbildarkretsar kanske mer kända utbildningen GU-F, men lite kortare och arbetstidsplanerad 0730-1630.

MISSADE VÄRNPLIKTEN

En av kursens elever är Ida Bergström, anställd som HR-specialist på Marinbasen där hon ger stöd åt chefer på olika underenheter. För henne är GSU ett obligatoriskt moment i anställningen.

Hon har ingen militär bakgrund sedan tidigare, men menar att hon nog hade gjort värnplikten om möjligheten för kvinnor varit större när det kunde varit aktuellt för henne.

INTE VAD DE FÖRVÄNTAT SIG?

Kurschefen menar att kursdeltagarna ibland kan vara lite skeptiska till en början, militär utbildning var kanske inte vad de skrev på för när de sökte en civil anställning.

Ida upplever dock inga problem med detta. Redan när hon anställdes stod det klart att det ingår vissa förpliktelser i jobbet, internationell tjänstgöring exempelvis.

INSTRUKTÖRERNA ÄR NYCKELN

– Nyckeln för att åstadkomma en bra utbildning är att vi kan ställa upp med duktiga och erfarna instruktörer, konstaterar kurschefen.

Ida verkar hålla med:

– I början kändes det oöverstigit att kunna lära sig allt, men tack vara instruktörernas kunskap, inställning och tålamod har det gått långt över förväntan. Den strukturerade metodiken och tydligheten har varit jättebra. Det civila har mycket att lära av den militära pedagogiken.

FÖRSTÅELSE FÖR VERKSAMHETEN

– Jag ser det som en förmån att få genomföra denna utbildning. Att få en djupare insikt i den verksamhet jag ska stödja gör det också lättare att förstå min egen roll i helheten, avslutar Ida.

TEXT OCH FOTO: JÖRGEN SJÖHOLM

GU-F – Grundläggande soldatutbildning för frivillig personal:

GU-F utgör den lägsta utbildningsnivån för personal som ska beväpnas. GU-F genomförs för specialistbefattningar i Hemvärnet som inte har strid som huvuduppgift, exempelvis signalister, sjukvårdare och hundförare.

GSU – Grundläggande soldatutbildning: GSU har samma utbildningsmål som GU-F men med ett annat upplägg som möjliggör för Försvarsmaktsanställd personal att genomföra kursen med ordinarie arbetstidsuttag. Främst omfattar detta personal som saknar tidigare soldatutbildning och som ska krigsplaceras i "beväpnad befattning".

KombU - Kombattantutbildning för obeväpnad personal:

Denna kurs syftar till att ge folkrättsliga förutsättningar för att kunna placeras i krigsförband.

NYA TIDER – NYTT FÖRSVAR

DEN POLITISKA ENIGHETEN I FRÅGA om omvärldsläget förefaller att vara, om inte total, så i alla fall, näst intill, total. Alla riksdagspartier delar uppfattningen att detta är mycket allvarligt. Alla är dock inte överens om hur försvarspolitiken ska formuleras.

ETT VÄPNAT ANGREPP MOT SVERIGE KAN INTE UTESLUTAS

Socialdemokraterna noterar att "Sverige påverkas av säkerhetspolitiska kriser och väpnade konflikter i vårt närområde och att ett väpnat angrepp mot Sverige inte kan uteslutas. Det kan heller inte uteslutas att militära maktmedel eller hot om sådana kan komma att riktas mot Sverige. Socialdemokraterna vill utveckla och anpassa Sveriges militära förmåga och civila beredskap utifrån dessa förutsättningar."

2% AV BNP SENAST 2026

Denna analys delas i stort av Moderaterna som "vill förbättra krisberedskapen genom att, bland annat, inrätta ett nationellt säkerhetsråd för bättre krisledning, stärka Sveriges försörjningsberedskap och skapa ett bättre samarbete med näringslivet."

Försvarsminister, Pål Jonson beskriver det säkerhetspolitiska omvärldsläget som "kanske det allvarligaste som Sverige har befunnit sig i sedan andra världskrigets slut". På frågan om när Sverige ska nå en försvarsbudget på 2 procent, svarar Pål Jonsson att han vill nå dit senast 2026. Det kommer att möjliggöra en omfattande och snabb upprustning där alla försvarsgrenar stärks och där det finns utrymme för mer personal och fler övningar.

Försvarsministern vill också se att resurser till det civila försvaret och cyberförsvaret prioriteras.

HAND I HAND MED FINLAND

Sverigedemokraterna vill återupprätta ett starkt totalförsvar för att Sverige ska ha egen förmåga att möta angripare. De bedömer att en försvarsbudget på

2 % av BNP är bra, men inte tillräckligt. De vill se en ökning till åtminstone 2,5% av BNP. Partiet ser samma hot mot Sverige som mot Finland. Hotet kommer från öst och därför bör Sverige gå hand i hand med Finland i säkerhetspolitiken, enligt Sverigedemokraterna.

FOLKFÖRANKRING OCH FRIVILLIGHET

Centerpartiet konstaterar att vi lever i en värld som är mer orolig och osäker än på länge. Vi kan inte utesluta att Sverige hamnar i en militär konflikt. Sverige behöver därför ett starkare militärt försvar som kan skydda vårt lands gränser, vår demokrati och vi som bor här. Centerpartiet förordar därför samarbete med andra länder i Norden, EU och med Nato. Centerpartiet betonar också vikten av folkförankring och det bidrag de frivilliga försvarsorganisationerna kan leverera. Partiet vill också återaktivera civilplikten som en del i totalförsvaret.

MOTVERKA PROPAGANDA OCH DESINFORMATION

Liberalerna vill att det europeiska samarbetet ska öka genom ett utökat engagemang i det permanenta strukturerade försvarssamarbetet PESCO. Liberalerna vill också se att Sverige tar ett större ansvar vid kriser och hot i, eller nära, vår del av världen och förordar att vi går med i European Intervention Initiative, skapat för att snabbt kunna sätta in förband eller på annat sätt möta kriser som hotar den europeiska säkerheten. Sverige bör också, likt Finland, ansluta sig till PESCO:s cyberförsvarsprogram. Liberalerna vill motverka, framför allt, rysk propaganda och desinformation för att genomföra analys och ta fram effektiva motåtgärder.

TILLFÄLLEN DÅ SVERIGE BÖR HJÄLPA TILL MILITÄRT

Vänsterpartiet anser att "internationell säkerhet ska vila på folkrätt, samarbete och ett starkt globalt regelverk under FN:s ledning" och ser risker med ett svenskt Natomedlemskap. "Sverige har en lång

RIKSDAGSPARTIERNAS FÖRSVARSPOLITISKA TALESPERSONER (Foto: Sveriges riksdag):

För Socialdemokraterna:
Peter Hultqvist
Dalarna

För Moderaterna:
Jörgen Berglund
Västernorrlands län

För Kristdemokraterna:
Mikael Oscarsson
Uppsala län

För Sverigedemokraterna:
Per Söderlund
Örebro län

tradition av militär alliansfrihet och ett medlemskap i Nato skulle göra det svårare att med trovärdighet föra en självständig utrikespolitik. Som militärt alliansfri stat har Sverige tidigare haft ett stort internationellt förtroende i fredsförhandlingar. Den rollen bör vi återta." Vänsterpartiet medger dock att det finns tillfällen då Sverige bör hjälpa till militärt i omvärlden, men istället för att sända svenska soldater till EU:s och Natos stridsgrupper vill Vänsterpartiet bidra till att öka FN:s möjlighet att agera fredsfrämjande."

FRI FRÅN MILITÄRA ALLIANSER ÖKAR MÖJLIGHETERNA

Miljöpartiet vill att Sverige ska fortsätta att vara en stark röst för demokrati, fred och mänskliga rättigheter. Partiet vill inte att Sverige går med i Nato. "Att stå fri från militära allianser ökar våra möjligheter att föra dialog, agera fredsmäklare och därmed bidra till avspänning, inte minst i vårt närområde", säger Miljöpartiet.

SVERIGE UTANFÖR NATO SAKNAR SÄKERHETSGARANTIER

Kristdemokraterna är av en annan uppfattning:
– Svensk militär alliansfrihet saknar trovärdighet i Rysslands ögon. Sverige har säkerhetspolitiskt räknats in i västvärlden. Å andra sidan har Sverige utanför Nato saknat säkerhetsgarantier. Att befinna sig i ett sådant ingenmansland har inte inneburit någon trygghet, utan mer utsatthet. Ukrainas öde är dessvärre ett tydligt bevis för detta. Vi kan därför inte dra slutsatsen att den militära alliansfriheten tjänat Sverige väl", kommenterar partiets försvarspolitiska talesperson, Mikael Oscarsson.

Kristdemokraterna anser att statens viktigaste uppgift är att garantera medborgarnas säkerhet och att försvara de territoriella gränserna. Kristdemokraterna står därför bakom målet att försvarsanslaget ska

Försvarsminister, Pål Jonson, vill se resurser till det civila försvaret och cyberförsvaret. Foto: Ninni Andersson / Regeringskansliet

Carl-Oskar Bohlin är minister för civilt försvar i den nya regeringen. Foto: Axel Adolfsson

uppgå till 2 procent av BNP så snart som möjligt, senast till 2025. Vi förespråkar ett svenskt medlemskap i Nato, ett medlemskap som ger Sverige försvarsgarantier som vi inte kan vara utan.

MILITÄRT OCH CIVILT I SAMSPEL

Det nya svenska totalförsvaret är inte bara militärt utan inkluderar hela samhället. Försvarsdepartementet är därför organiserat i en militär och en civil del där båda driver totalförvarsfrågorna sida vid sida.

Minister för civilt försvar i den nya regeringen är Carl-Oskar Bohlin. Han ser som sin främsta uppgift att se till att upprustningen av det civila försvaret går i takt med upprustningen av det militära försvaret.

– Vi måste också stärka det civila samhällets motståndskraft mot till exempel cyberangrepp och kriser. Vårt samhälles robusthet måste helt enkelt stärkas, säger Bohlin.

TEXT: ROLF ARSENIUS

För Liberalerna:
Anna Starbrink
Stockholms län

För Vänsterpartiet:
Hanna Gunnarsson
Skåne län södra

För Miljöpartiet:
Elisabeth Falkhaven
Hallands län

För Centerpartiet:
Mikael Larsson
Västra Götaland södra

FÖRSVARsutbildarna utbildar befäl

Under den förra värnpliktsepoken bedrev Försvarsutbildarna på frivillig basis omfattande fortbildning av värnpliktiga befäl inom hela Försvarsmakten.

DETTA GJORDES UNDER DET dåvarande namnet Centralförbundet för befälsutbildning, mera känt som FBU – Frivillig Befälsutbildning, vilket 2006 ändrades till Svenska Försvarsutbildningsförbundet för att spegla verksamhetens utveckling.

Nu är detta utbildningsuppdrag i viss mån tillbaka i och med att Försvarsutbildarna börjat genomföra kurs 1 och 2 i Hemvärnets gruppchefs- och plutonchefsutbildningar.

STORT BEHOV

Behovet av regionala chefsutbildningar är stort eftersom utbildningskapaciteten vid Hemvärnets Stridsskola (HvSS) inte på långa vägar räcker till för den mängd chefer som efterfrågas på lägre nivåer.

HvSS kommer dock även fortsättningsvis att hålla kurs 3 i gruppchefs- och plutonchefsutbildningarna samt kurserna mot högre chefsnivåer.

BLIR INTE SOM FÖRR

Även om det är positivt att Försvarsutbildarna återigen utbildar chefer för stridande enheter lär det knappast bli i samma omfattning som förra gången detta var aktuellt.

Trots återaktiverad värnplikt kommer Försvarsmakten med största sannolikhet inte att leja ut befälsutbildning vad gäller andra förband än Hemvärnet.

FÖRSÖKSVERKSAMHET

Hittills har dessa regionala chefskurser genomförts som en pilotverksamhet inom MRS – Södra militärregionen. Första utbildningen anordnades i december 2021 i form av två parallella kurser, gruppchef 1 och plutonchef 1.

Motsvarande kurser har sedan också arrangerats under augusti 2022, och i oktober genomfördes även kurserna gruppchef 2 och plutonchef 2. Samtliga dessa utbildningar har genomförts vid Höllviksnäs, med vissa moment på P7/Revingehed.

Avsikten är att fortsätta verksamheten inom MRS, en kurs är redan fastställd till mars 2023, samt att sprida konceptet även till andra militärregioner.

HUR HAR DET GÅTT?

Roberth Bergqvist, utbildningsansvarig hos Försvarsutbildarna Skåne, konstaterar:

– Det absolut viktigaste för mig är att utbildningen blir så bra att eleverna uppfattar det som väl investerad tid att ta ledigt från jobbet och åka hemifrån för att delta, och här ligger vi väl över snittet i våra elevutvärderingar.

Svetlana Elwér, en av eleverna på gruppchefs kurs 2, ser så här på sin fortsatta utveckling:

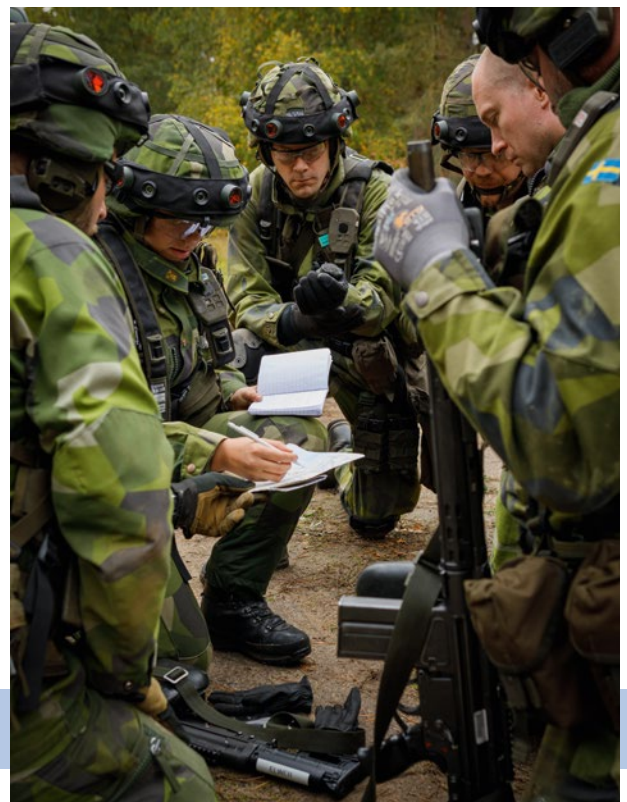
– Jag kommer förmodligen att tillträda som ställföreträdande gruppchef under 2023. Nästa steg är att skaffa mig mer erfarenhet i befattningen och hitta vem jag själv är i gruppchefsrollen.

Mattias Stanser, också han elev på gruppchefs kursen, menar att kunskaps- och erfarenhetsutbytet mellan kursdeltagarna ger en extra dimension åt utbildningen. För egen del säger han:

– Idag är jag ställföreträdande gruppchef och behöver mer praktisk övning i befattningen innan jag tar över som chef för en egen grupp.

Sådan praktik kommer han att få tämligen omgående, för om bara ett par dagar rycker han in på nästa övning med sitt hemvärnsförband.

TEXT: JÖRGEN SJÖHOLM

Ordergivning till gruppen.
Foto: Jörgen Sjöholm

HÖSTKONFERENS PÅ HÖLLVIKSNÄS

”Ett unikt tillfälle att få en aktuell uppdatering om verksamheten, att lära av varandra och få möjlighet att påverka framtiden.”

Redovisningen av resultaten från gruppdiskussionerna kring regionaliseringen är på väg att ta sin början. Moderator är Bertil Garpland. Foto: Jörgen Sjöholm

SÅ SAMMANFATTAR GENERALSEKRETERAREN
Bo Stennabb Försvarsutbildarnas Höstkonferens, dit representanter för alla 38 förbunden bjudits in under sista helgen i oktober.

Mats Elmefors, sekreterare i Psyopsförbundet och deltagare på konferensen, konstaterar:

– Det var definitivt värt tiden jag investerade i att åka hit. Jag har fått med mig väldigt många idéer hem till styrelsen och mycket information som får mig att växa i rollen som styrelsemedlem.

SYFTET ÄR TREFALT

Syftet med konferensen anges lite mer detaljerat av Generalsekretären i tre punkter:

- Säkerställa en gemensam lägesbild och förståelse för verksamheten.
- Utbildning samt kunskaps- och erfarenhetsöverföring mellan förbunden.
- Skapa förutsättningar för förbunden att arbeta mot ett gemensamt mål trots olika förutsättningar.

INFORMATIONSSPRIDNING

Utbildning och informationsspridning utgör en del av programmet.

Konferensdeltagaren Karin Sandén, nybliven styrelseledamot och rekryterare i Skaraborgsförbundet, reagerar så här på introduktionen till intranätet och handboken:

– Min första tanke var ”Oj, här finns ju stöd för mig i mitt arbete, det hade jag ingen aning om!”

Ulf Hammarlund, Försvarsutbildarnas utbildningschef, reflekterar:

– Vi på kansliet tror gärna att alla dokument som tas fram som stöd för förbunden kommer att användas med automatik, men även om man gått den grundläggande funktionärsutbildningen är det inte lätt att

hålla sig uppdaterad. Därför är konferensen viktig för att verkligen nå ut med all information.

I HUVUDSAK FRAMÅTRIKTAT

Stora delar av konferensen ägnas åt att skapa underlag för fortsatt utveckling av Försvarsutbildarnas verksamhet.

Hur kan exempelvis rollen som utbildningsansvarig i ett förbund utvecklas? Vilka vägval ska vi göra för att möta framtidens förutsättningar i form av politiska beslut, ändrat säkerhetspolitiskt läge, eventuellt Natomedlemskap med mera?

Mats Elmefors igen:

– Vi har genomfört många bra diskussioner där vi verkligen vänt ut och in på frågeställningarna och fått fram värdefulla synpunkter som driver verksamheten framåt.

SAMSYN

Bo Stennabb noterar med glädje att utvärderingarna och diskussionerna kring regionaliseringen, det vill säga att lägga ut ansvaret för kurser på de olika förbunden, tydligt visar att alla är positiva till detta och överens om att det är en förutsättning för att vi ska kunna leverera så mycket utbildning som vi gör.

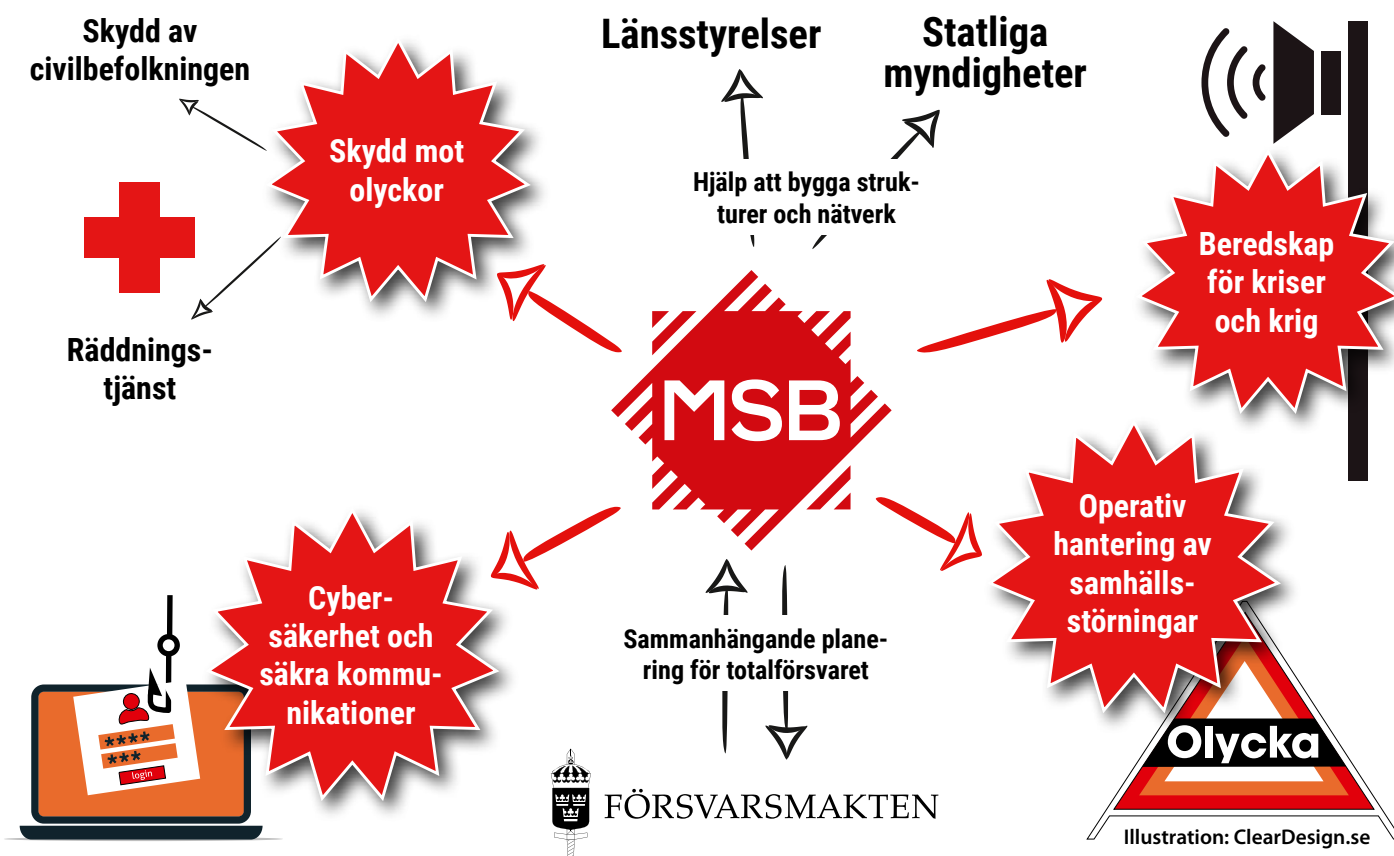
Generalsekretären konkluderar:

– Jag blir alltid lika positivt överraskad av det engagemang som finns i den här organisationen och bland våra funktionärer, och den klokskap och vilja att bidra som visas.

Karin Sandén får slutorden:

– Konferensen har överträffat mina förväntningar. Som ny styrelsemedlem har jag fått ett helhetsperspektiv på verksamheten, fått möta andra i samma funktionärsroll och möjlighet att utbyta idéer.

TEXT: JÖRGEN SJÖHOLM

STORA FÖRVÄNTNINGAR PÅ VÄXANDE MYNDIGHET

Även om det råder högt tryck på alla de områden som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) arbetar med så är aktiviteten inom området 'Beredskap för kriser och krig' särskilt intensiv.

– Det finns stora förväntningar på MSB, säger Svante Werger, särskild rådgivare.

UNDER DE SENASTE ÅREN har MSB och Försvarsmakten arbetat intensivt tillsammans för att ta fram en inriktning för den sammanhängande planeringen för totalförsvaret.

Charlotte Petri Gornitzka är MSB:s generaldirektör sedan december 2021 och i den rollen samtalar hon regelbundet med Försvarsmaktens överbefälhavare Micael Bydén. Samtal där det allvarliga och oförutsägbara läget i världen är en återkommande punkt.

– Vi är överens om att Sveriges beredskap måste ta höjd för det värsta men samtidigt vara uthålligt. Vi pratar om vikten av att bygga försvarsvilja, som vi ser betydelsen av i Ukraina. Vi ser också att vi måste involvera näringsliv och civilsamhällets organisationer, säger Charlotte Petri Gornitzka.

En utmaning i samarbetet är de två myndigheternas olika perspektiv. Försvarsmakten har i första hand arbetat med internationella insatser och MSB har haft fokus på fredstida kriser utifrån ett slags allriskperspektiv.

– Vi har samarbetat länge så vi känner varandra rätt väl, men visst finns utmaningar, säger Charlotte Petri Gornitzka.

– Vi talar lite olika språk och Försvarsmakten har ju i huvudsak ansvar för frågor inom en enda myndighet medan MSB ansvarar för att samordna resten av samhället, om man får spetsa till det lite, och det leder ibland till att MSB respektive Försvarsmakten har lite olika perspektiv på saker och ting, säger hon.

Uppbyggnaden av totalförsvaret pågår i hela landet och på alla områden och nivåer. Återupptagandet av det

civila försvaret är därför ett arbete som påverkar hela Sverige, från statliga myndigheter och länsstyrelser till kommuner och företag. Den 1 oktober fick Sverige dessutom en ny beredskapsstruktur med tio beredskapssektorer och sex civilområden.

MSB är en av de tio så kallade sektorsansvariga myndigheterna och ansvarar för den beredskapssektor som heter Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen. MSB har dessutom ett uppdrag att hjälpa länsstyrelser och statliga myndigheter att bygga strukturer och nätverk. Charlotte Petri Gornitzka har kontakt både med generaldirektörerna på de nya beredskapsmyndigheterna och med länsråd och landshövdingar och hon är nöjd med det hon mött.

– Jag upplever ett stort engagemang bland alla och att de sex civilområdesansvariga länsstyrelserna tar tag i sitt nya samordnande uppdrag med stort allvar och i högt tempo, säger hon.

Vid sidan av området 'Beredskap för kriser och krig' har MSB ytterligare tre stora ansvarsområden:

SKYDD MOT OLYCKOR

Här ingår sektorsansvaret för räddningstjänsten och skydd av civilbefolkningen, som redan nämnts. I praktiken går uppdraget ut på att samordna arbetet på statlig och kommunal nivå och att utöva tillsyn. MSB driver också skolor där man ansvarar för räddningstjänstens grundutbildningar till brandman och räddningsledare. Svante Werger säger att just räddningstjänsten har utvecklats mycket de senaste åren, bland annat genom att lagen om skydd mot olyckor nu ställer tydligare krav.

– Lärdomar efter de stora skogsbränderna har lett till att räddningstjänsten idag har mycket större möjlighet att skala upp till större insatser när det behövs och här har MSB drivit på, säger Svante Werger.

OPERATIV HANTERING AV SAMHÄLLSSTÖRNINGAR

MSB har ansvar för att stödja samhället när det sker olyckor, kriser och krig. Det handlar om att samordna de resurser som finns i samhället men också att bidra

med egna resurser. MSB har tillgång till förstärkningsresurser vid till exempel skogsbrand, översvämning eller strandnära oljeutsläpp och är den enda myndigheten i Sverige som avropar tjänster från andra länder genom EU:s så kallade civilskyddsmekanism. Myndigheten bidrar också till att kommunikationen med allmänheten samordnas vid kriser.

– Generellt handlar det om att ha en god samlad lägesbild, och att utifrån den säkerställa att vårt samhälle klarar att hantera kriser, proaktivt och samordnat, och med effektiv användning av samhällets resurser, säger Svante Werger.

CYBERSÄKERHET OCH SÄKRA KOMMUNIKATIONER

Målet med MSB:s arbete på det här området är att hela samhällets informationshantering ska bli säkrare och mer motståndskraftigt mot it-incidenter och cyberangrepp. De viktigaste verktygen är att sprida information och varna samt att samverka med cybersäkerhetsmyndigheter och nätverk.

– Säkra kommunikationer är helt avgörande för totalförsvaret och just nu handlar en stor del av arbetet om att utveckla den nya generationens kommunikationssystem för alla ansvariga aktörer, säger Svante Werger.

Det är ett högt tryck inom samtliga områden och förväntningarna på MSB är stora. Generaldirektör Charlotte Petri Gornitzka menar dock att MSB har alla förutsättningar att leva upp till förväntningarna.

– Vår styrka är att MSB har jobbat länge med de frågor där vi nu ökar tempot. Jag upplever också att vi som företrädare för MSB möts av förväntan och förtroende för att hålla ihop och driva på ett gemensamt ledarskap, utan att börja bestämma över andra.

– Utmaningar? Ja, det skulle nog vara att MSB behöver involvera näringslivet mer i arbetet, och öppna dörrar för företag att ta del i arbetet att stärka Sveriges beredskap. I viss mån gäller det frivilligorganisationer också, men där har gjorts ett bra grundarbete och det pågår en bra dialog, avslutar Charlotte Petri Gornitzka.

TEXT: ANNA WIDERBERG

MSB ansvarar för frågor om skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar, där inte någon annan myndighet har ansvaret. Ansvaret avser åtgärder före, under och efter en olycka, kris, krig eller krigsfara.

MSB:s budget på 3,9 miljarder kronor år 2021 fördelades ungefär så här:

- Cirka 30 procent betalades ut i bidrag till andra aktörer.
- Cirka 30 procent gick till personalkostnader.
- Cirka 40 procent avsåg drift och lokalkostnader, bland annat av MSB:s skolor.

MSB har kommunikatörer från Försvarsutbildarna som förstärkningsresurs vid kriser.

Charlotte Petri Gornitzka.
Foto: Eva Dalin

Svante Werger.
Foto: Melker Dahlstrand

Foto: Vitalii Vodolazskiy / Shutterstock

FINLANDS OCH SVERIGES VÄG MOT NATO

I FINLAND OCH SVERIGE har utvecklingen som ledde till de två ländernas samtidiga Natoansökningar oftast setts som mycket snabb. Det stämmer också när man tänker på den korta tid som gick mellan den 24 februari, dagen för det ryska anfallet mot Ukraina, och den 18 maj, då ländernas ansökan lämnades in.

Utgår man i stället från Berlinmurens fall i november 1989, och allt som hänt därefter, får man en betydligt längre tidsrymd med händelser som bidrog till beslutet i maj 2022. Utvecklingen kan beskrivas som tre parallella processer, som gradvis förde de två länderna i riktning mot närmare relationer till andra länder och organisationer.

DEN FÖRSTA PROCESSEN

Denna handlar om den svenska omformuleringen av de doktriner som gällt under det kalla kriget. Ett viktigt år var 1992. Då ändrades den tidigare formuleringen från uttrycket "alliansfrihet i fred syftande till neutralitet i krig" till uttrycket "...syftande till att vårt land *skall kunna vara neutralt* (författarens kursivering) i

krig i vårt närområde". Samtidigt slopades termen neutralitetspolitik som beteckning på den svenska politiken. Förändringarna fortsatte och 2002 blev det nya uttrycket "med möjlighet till neutralitet". Till detta lades också den svårtydda formuleringen att "den svenska alliansfriheten har tjänat Sverige väl". Uttrycket har sedan dess, beroende på talarens egen åsikt, antingen tolkats som att alliansfriheten nu inte längre tjänar oss väl eller att den också fortsättningsvis gör det, något som måste ha varit uppenbart redan då denna kompromiss formulerades. Som ett ytterligare tecken på den stora förändringen som skett i det svenska tänkandet tillfogades också att "hot mot freden och vår säkerhet kan bäst avvärras i gemenskap med andra länder".

I Finland togs ett mycket stort steg år 1992. Detta år upphörde det rysk-finska avtalet om Vänskap, samarbete och ömsesidigt bistånd, efter att Finland året innan hade sagt upp det. Avtalet, som Ryssland hade tvingat på Finland efter andra världskriget, hade bland annat hindrat Finland från att samarbeta

med andra länder i frågor som gällde, eller låg nära, säkerhets- och försvarsområdet.

Även i Finland omformulerade man sin doktrin under dessa första år efter murens fall. Beteckningen "neutralitet" ersattes nu av "militär alliansfrihet". Bakgrunden var i hög grad en önskan om att bli medlem av den europeiska gemenskapen (EG) och därmed nödvändigheten att ha en doktrin som skulle vara kompatibel med medlemskap i denna organisation.

DEN ANDRA PROCESSEN

Denna avser relationen till EG (efter 1993 Europeiska unionen EU), där den svenska ansökan kom redan 1991 och den finska 1992. Med Finlands och Sveriges samtidiga anslutning till EU den 1 januari 1995 kom också ökat samarbete och integration gentemot övriga medlemsländer. Här skilde sig emellertid de två länderna åt. Finland var mer angeläget att vara i EU:s kärna än Sverige. Detta visade sig bland annat i att Finland i motsats till Sverige anslöt sig till den gemensamma valutan när den infördes 1999 (och som kontantvaluta 2002).

Olikheterna mellan de två visade sig också i hur Finland och Sverige såg på Lissabonfördragets artikel 42.7, den så kallade försvarsgarantin. För att även de alliansfria länderna skulle kunna skriva under på Lissabonfördraget friskrevs de från försvarsgarantin. Finland tolkade ändå, till en början, denna artikel som gällande även dem. 2009 antog Sverige i stället sin egen "unilaterala solidaritetsförklaring": "Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat medlemsland i EU eller ett nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas. Sverige bör ha förmågan att kunna ge och ta emot stöd". Den visade hur långt Sverige nu gått från sin en gång så starka neutralitetspolitik, men också att Sverige ville visa andra länder att man, också som alliansfritt land, var solidariskt med andra.

DEN TREDJE PROCESSEN

Denna gällde Nato och liksom de övriga inleddes den snabbt efter Berlinmurens fall. Genom en lång rad steg har Finland och Sverige från den tiden konsekvent närmast sig Nato. Under 1990-talet gällde det närmast

att bli medlemmar av Partnerskap för fred (1994), agera gemensamt i fredsbevarande operationer etc. Den ryska cyberattacken mot Estland 2007, attacken mot Georgien 2008, och slutligen kriget mot Ukraina 2014, förändrade emellertid helt scenen för samarbetet.

Ukrainaattacken 2014 ledde till ett starkare nordiskt samarbete avseende det territoriella försvaret och särskilt till ett starkare finskt-svenskt samarbete. Avsikten var givetvis att få skydd av Nato i händelse av ett eventuellt ryskt anfall. Nato var också positivt till ökat samarbete och utnämnde 2014 de två länderna till Enhanced Opportunities Partner (EOP), men däremot gav man inte några löften om att innesluta Finland och Sverige i Natos försvarsgaranti.

Det finska och svenska samarbetet i syfte att få stöd riktade sig också mot enskilda Natomedlemmar och inte minst USA, den i sammanhanget viktigaste medlemsstaten. Både Sverige och Finland har också slutit värdlandsavtal med Nato, vilket underlättar möjligheterna att ta emot hjälp från Natoländer i kris och krig.

Liksom vid attacken mot Ukraina 2014 blev reaktionen 2022 stark i de nordiska länderna. Att opinionsundersökningarna skulle visa en så stark uppgång när det gällde medlemskap i Nato blev emellertid en överraskning. De finska siffrorna var ännu högre än den svenska men båda påverkade respektive lands politiker och satte i gång en process av mycket tätt samarbete mellan de båda länderna. Medan statsministrarna och regeringarna avstod från att avslöja var de stod var det ändå uppenbart att Finland lutade mot en ansökan och Finland blev informellt det ledande landet. Att båda ansökte om medlemskap var ändå förväntat. För Sverige spelade det också in att landet skulle vara i en militärt mycket dålig position om enbart Finland blev Natomedlem. För båda gällde säkert också det faktum att USA (givetvis framför allt med tanke på Ukraina) gjorde det helt klart att Nato enbart försvarade medlemsländer. Slutligen var det naturligtvis president Putins agerande som avgjorde: Sverige, Finland och hela det övriga Europa stod nu inför ett hot som bara kunde jämföras med det inför andra världskriget.

TEXT: GUNILLA HEROLF, fil dr och forskare

Välkomna att söka bidrag för åtgärder som bidrar till stärkandet av Sveriges försvar och fredsbevarande åtgärder.

Berättigade att söka är frivilliga försvarsorganisationer och organisationer som verkar för stöd till samhälle och individer.

Ansökningar kan göras under två perioder per år:
1 april – 1 september och 1 oktober – 1 mars

För ansökningsformulär och mer information, se hemsidan.

FÖRSVARsutbildarna UPPLAND

Att ha nära till medlemmarna skapar större förutsättningar för en levande verksamhet, tycker Anders Melin ordförande i Försvarsutbildarna Uppland.

Ungdomsverksamheten är viktig för förbundet. Foto: Lars Ålander

ANDERS MELIN INLEDDE SITT ENGAGEMANG som så många andra med en ungdomsutbildning när han var femton år. Det dröjde inte länge innan han hade gått vidare och blivit ungdomsledare i Hudiksvall och när han sedan började plugga i Uppsala tog han föreningsintresset med sig.

– Intresset för oss är stort. Försvarsutbildarna erbjuder något som nästan lockar fler personer än vad vi kan ta emot i dagsläget. Numera bor jag i Uppsala och märker att ju närmare medlemmarna man kommer desto enklare är det att få igång ett engagemang. Jag tror alltså inte på att slå ihop förbund, då försvinner nog engagemanget. Snarare önskar jag flera lokala föreningar, funderar Anders Melin.

FRAMTIDSPLANERNA TAR FART

Ungdomsutbildningarna samordnas idag av Jonny Pettersson som till vardags är civilanställd inom Försvarsmakten. Efter ett par coronaår med en ganska liten verksamhet börjar framtidsplanerna ta fart igen.

– Vi är i en igångsättningsfas och på gång med bland annat en kombattantutbildning. Framöver handlar det också mycket om att planera såväl för befälsutbildningar som en hel del kompletteringsutbildning, säger Jonny Pettersson.

Han tror att samhörigheten lockar men också att unga människor överlag är nyfikna på uniformstyrken. Ryktet om Försvarsutbildarnas goda pedagogik i samband med utbildningarna är också utbrett. Rekryteringen sker via Facebook men också mycket mun mot mun. Många följer sina syskon. Jonny Pettersson märker att de gillar strapatser och utmaningar, marscher och överlevnadsrejer.

Han berättar om samarbetet mellan Försvarsutbildarna och Länsstyrelsen i Uppsala, bland annat genom räddnings- och röjningsaktiviteter, något som framförallt lockar de yngre medlemmarna. Även de äldre i

förbundet är aktiva. De söker sig framförallt till informatörskurserna avseende utbildning i För din säkerhet!.

– Det är totalförsvarets styrka – att var man är på rätt plats. Det finns nästan alltid någonting man kan göra, anser Jonny Pettersson.

RÄDDNINGS- OCH RÖJNINGSTYRKAN

Stina Andersson säger sig alltid ha varit en föreningsmänniska, och har bland annat verkat inom Röda Korset, men det var först för ett drygt år sedan hon gjorde slag i saken när hon på Facebook såg att det behövdes folk till Försvarsutbildarna som kunde ingå i den nystartade räddnings- och röjningsstyrkan i Uppland.

– En chans att göra stor nytta, tänkte jag och anmälde mig för att kallas till utbildning en kort tid senare. Jag ser fram mot att pröva mina nya kunskaper och få bidra praktiskt med något viktigt, säger Stina Andersson, som inte kunde vara med när delar av styrkan var på skarp insats vid en skogsbrand i augusti.

TEXT: BEATA HANSSON

FÖRSVARsutbildarna UPPLAND

Antal medlemmar: 755

Ungdomsverksamhet: 30-talet aktiva

Uppdrag/Utbildningar: Civila föreningen i Upplandsförbundet har nyligen genomfört tre föreläsningar i För din säkerhet! i Uppsala, Enköping och Knivsta. Det finns även ett uppdrag från Länsstyrelsen i Uppsala. Upplandsförbundet ska också rekrytera för 30 avtal till räddnings- och röjningsstyrkan samt för 20 avtal till förstärkningsresursen vid kärnteknisk olycka.

ÖSTERGÖTLAND SIKTAR PÅ REKRYTERING

Att fortsätta utveckla verksamheten för medlemmarna och samtidigt skapa fler kursledningar och rekrytera fler instruktörer för att på sikt kunna ta fler regionaliserade uppdrag är några av Östergötlands planer inför framtiden.

CARL BONA DE AMARAL ÄR 18 ÅR och har varit med i Försvarsutbildarna sen han var femton år. Om en månad ska han mönstra och han avslöjar redan nu att han vill stanna inom Försvarsmakten.

– Helt klart är den största grejen kompisar och den sammanhållning vi fått. Vi har svetsats samman och blivit nära kompisar efter att ha bott tätt med varandra i tälten, säger Carl Bona de Amaral.

Han håller sig i form med gymnastik och fotboll till vardags, men tycker ändå att han får en del rejäla utmaningar, som exempelvis CBRN-testet (chemical biological radiological och nuclear.)

– Vi hade utbildning på skyddsmask 90C med teori på förmiddagen. Sedan hade vi praktik med dem på eftermiddagen då vi bland annat bedrev ett mindre fyspass när vi på olika stationer skulle göra armhävningar för att sedan springa det fortaste vi kunde till nästa station för att göra benböj, säger Carl Bona de Amaral.

ATT SPORRA ALLA ANDRA

Förbundsstyrelseordförande Kristofer Söderhielm bygger till vardags 3D kartor, ofta för militära ändamål. Han har varit intresserad av frivilligverksamhet så länge han kan minnas. Det var när han som femton-åring fick höra av en kusin att FBU var "ungefär" som scouterna men, med ett militärt tema, som han fastnade för frivilligverksamheten.

– Det var framförallt mitt friluftsintrasse, men också en vilja att göra min plikt som samhällsmedborgare.

Lite nytta med nöje helt enkelt, sammanfattar Kristofer Söderhielm idag sitt engagemang.

Dryga tjugo år senare tycker han att det är lika roligt som när han var tonåring. Framförallt då han hela tiden upptäcker nya saker. Det kan handla om kurser och utbildningar som får medlemmar att närma sig civilförsvaret, eller att lära ut krisberedskap till allmänheten. Det gäller att sporra alla i sin omgivning.

Han menar att vi alla bär på värdefulla och ofta unika kunskaper som kan komma flera till användning. En av utmaningarna är just att träffa människor som kanske inte vet att vi finns.

STOR UNGDOMSVERKSAMHET

I somras firade ungdomsverksamheten hundra år med en stor jubileumsfest. Även framöver står mycket ungdomsverksamhet på schemat. Bland annat väntar två Military Weekend innan året är över.

– Självklart handlar mycket om rekrytering som är både svårt och roligt, Svårt av rent administrativa anledningar men lätt eftersom viljan omkring oss är stor att hjälpa till. Hela tiden ramlar det in nya spännande uppdrag där utmaningen ofta handlar om att bland alla dessa frivilliga krafter se vem som är lämpad just till vad. Det kan handla om För din säkerhet! (FDS!) eller att lära ut Hjärt och lungräddning, berättar Kristofer Söderhielm.

TEXT: BEATA
HANSSON

FÖRSVARsutbildarna ÖSTERGÖTLAND

Antal medlemmar: 722

Antal ungdomar: 350

Huvudsaklig verksamhet: Ungdom, GU-F, Military Weekend, För din säkerhet! och medlemsaktiviteter.

Uppdrag: Under 2022 har man genomfört en GU-F, en Military Weekend, en Military Weekend ungdom, Två Military Day, fyra För din säkerhet! samt nått rekryteringsmålet flera gånger om med cirka 45 nya som är intresserade av sjukvårdarsavtal mot Hemvärnet.

CBRN-moment utförs under tillämpningsövning på GU-F i Kvarn. Foto: Jörgen Fagerström

ETT STARKT CIVILT FÖRSVAR KRÄVS

FOKUS HAR UNDER MÅNGA ÅR varit på militärt försvar, men civilt försvar, en förutsättning för totalförsvarets förmåga, bl a för stödet till Försvarsmakten, har inte prioriterats. Debatten har fokuserat på att stärka det militära försvaret. Obalansen är olycklig och har fått allvarliga konsekvenser.

2015 beslutade riksdagen att totalförsvaret skulle stärkas. En försvarsberedning tillsattes. Den skulle börja med det civila försvaret. Ett gediget arbete gjordes som resulterade i rapporten "Motståndskraft", men snabba politiska beslut blev det inte – vilket innebär ett säkerhetspolitiskt risktagande.

Rysslands angrepp på Ukraina i februari i år resulterade i en rejäl satsning på totalförsvaret. Målet är att avsätta resurser motsvarande 2 % av BNP. Under 2022 ska 800 mkr gå till det civila försvaret.

Den förra regeringen beslutade om en snabb utveckling av det civila försvaret, i linje med den s k Strukturutredningen. I årets regeringsförklaring anförts att de civila delarna av totalförsvaret eftersatts, motståndskraften mot hybridhot ska öka och cybersäkerheten förbättras. Ansvaret för civilt försvar och krisberedskap flyttas från Justitiedepartementet till Försvarsdepartementet. Ett särskilt statsråd för civilt försvar har utsetts.

Vad behöver göras nu? Vad kostar det? Vem ska ha ansvar för vad? Hur ska det finansieras?

Krigssjukvården, skyddet av civilbefolkningen och skyddet av viktig infrastruktur, särskilt elnätet är mest angelägna. Försörjningsberedskapen måste snabbt stärkas. Dit hör drivmedel, livsmedel och läkemedel. Till detta kommer att myndigheterna måste rekrytera, utbilda och krigsplacera kvalificerade medarbetare – troligen den största utmaningen.

Det är bra att en delvis ny ansvarsstruktur genomförs nu, med utpekade s k sektorsmyndigheter. Beredskapsplanering kräver säkra kommunikationsvägar mellan myndigheterna för att säkerställa utbyte av information. Det krävs också förståelse för att

mycket inom den egna sektorn är beroende av andra sektorer.

Vad kommer ett återuppbyggt civilt försvar att kosta? En beräkning bör göras i två steg. Det första är kostnaderna för att uppnå en nödvändig förmåga. Det andra är den årliga kostnaden för att vidmakthålla förmågan.

Försvarsberedningen uppskattade kostnaden för de förslag som lämnades i rapporten "Motståndskraft" till 4,2 miljarder, som förutsattes belasta statsbudgeten i slutet av perioden 2021-2025. Signaler finns att det inte kommer att räcka.

Vad kan göras kortsiktigt för att stärka det civila försvaret? Av de 800 mkr som avsatts för det närmaste året bör minst 250 gå till personalförstärkningar, rekrytering, utbildning och övningar. Prioriterade områden bör stämma överens med de mål som beslutats för det civila försvaret – skydd av civilbefolkningen, upprätthållande av de viktigaste samhällsfunktionerna och stöd till Försvarsmakten.

På längre sikt måste ställning tas till behoven och dess finansiering. En bedömning är att minst en fördubbling av avsatta 4,7 miljarder krävs. Relationerna till näringslivet är avgörande och ett växande militärt försvar kräver ett omfattande stöd från civil sida.

Det har gått sju år sedan riksdagen beslutade om en återuppbyggnad av det civila försvaret. Det är hög tid att beslut om åtgärder och finansiering fattas, på kort och lång sikt, utgående från strategier och handlingsplaner och i bred parlamentarisk enighet. Eftersatta behov måste prioriteras. Principer för finansiering och vem som ska bära kostnaderna för olika åtgärder måste beslutas.

Om inte det civila försvaret blir starkt äventyras svensk säkerhet.

TEXT: MARIE HAFSTRÖM, F d generaldirektör för Kustbevakningen och i Försvarsmakten

Över 100 skogsbrandsinsatser under 2022

FÖRMÅGAN ATT HANTERA SKOGSBRÄNDER har stärkts både nationellt och internationellt under 2022. I år deltog helikoptrar, skopande flygplan och skogsbrandsdepåer i 101 insatser, vilket är 11 fler än året innan.

– Att vi under gräs- och skogsbrandssäsongen har en nära dialog med räddningstjänster och länsstyrelser bidrar till den fortsatta utvecklingen och förmågan att snabbt hantera skogsbränder, säger Nils Vaernholt, enhetschef på MSB.

Skogsbrand. Foto: Pavel Koubek / MSB:s bildbank / Creative Commons

Nytt beredskapssystem trädde i kraft den 1 oktober

SEDAN 2016 HAR DET PÅGÅTT en intensiv återuppbyggnad av civilt försvar i Sverige som har gått hand i hand med utvecklingen av beredskapen för att hantera fredstida krissituationer.

– Den 1 oktober trädde en strukturreform i kraft som ska stärka alla inblandade aktörer både i planering och förberedelser såväl som i hantering av kriser och ytterst krig, säger Charlotte Petri Gornitzka, generaldirektör på MSB.

Reformen berör i första hand statliga myndigheters ansvar, roller och uppgifter.

– Nu får vi många nya beredskapsmyndigheter i Sverige med ett tydligare och skarpare formulerat ansvar, vi ska både stödja dem och se till att övergången till den nya strukturen sker systematiskt, tydligt och transparent. Vi ska se till att vi nu får lösningar som fungerar för helheten, mellan beredskapssektorer, förvaltningsnivåer och med den politiska nivån, säger MSB:s generaldirektör Charlotte Petri Gornitzka.

Charlotte Petri Gornitzka. Foto: Eva Dalin / Creative Commons

Efter cyberattacken – det dröjer innan Naturvårdsverket får upp sina it-system

UNDER OKTOBER UTSATTES Naturvårdsverket för en cyberattack. Datasystemen stängdes ner ett par dagar efter att ett dataintrång upptäckts. Nedstängningen omfattade även webbplatserna sverigesnationalparker.se, sverigesmiljömål.se, lavinprognoser.se och fjällsikkerhetsrådet.se.

När detta skrevs pågick fortfarande ett analysarbete som hittills visar att ingen information har raderats eller förvanskats. Om någon information överförts från it-systemen är ännu inte klart.

Även om den största delen av myndighetens information är öppen finns det en del sekretessbelagd information kring sådant som farligt avfall och utsläpp liksom uppgifter i Jägarregistret.

En polisanmälan är gjord och en förundersökning är påbörjad.

Sverige halkar efter: "En helt annan nivå"

NÄRINGSKLIVET BEHÖVER ENGAGERAS mer i cybersäkerhet och dela information om attacker med varandra och myndigheter. Annars hotar "en brandskattning av Sveriges konkurrenskraft", enligt Håkan Buskhe som lägger fram en ny rapport.

"Det finns stora risker för både störningar och intrång i ip-rättigheter, som brandskattar vår konkurrenskraft", säger Håkan Buskhe.

Sverige attackeras varje dag. Samtidigt ligger vi efter många andra länder när det gäller att skydda oss mot cyberhot. Vi tar inte heller hotet på tillräckligt stort allvar, klarar inte kompetensförsörjningen, och inser inte sambandet mellan cybersäkerhet och konkurrenskraft.

Det är inte en ljus bild av läget som målas upp i rapporten "Cybersäkerhet för ökad konkurrenskraft". Håkan Buskhe är till vardags vd på Wallenbergfamiljens ägarbolag FAM, och har lett arbetet med att ta fram rapporten.

Rikspolischefen: "Vi har ett synnerligen allvarligt läge"

DET ÄR ETT ALLVARLIGT LÄGE i samhället. Sprängladdningar används i stor omfattning, fler skjutningar inträffar och antalet dödade är högre än tidigare. I år har hittills 48 personer skjutits ihjäl.

– Vi har ett synnerligen allvarligt läge. Den organiserade brottslighetens våldsanvändning har nått en omfattning polisen inte sett tidigare, säger Rikspolischef Anders Thornberg.

– Skjutningarna och sprängningar har kanske för många normaliserats, dock inte för polisen. Vi är bestämda om att våldet ska bekämpas med alla till buds stående medel och det görs, säger Anders Thornberg.

Högriskkriminella ska stoppas med EU-samarbete

ETT MÖTE MED EUROPOL och polismyndigheter från EU-länderna har nyss avslutats och resulterat i en ny plan för att bekämpa så kallade högriskkriminella nätverk.

– Fokus är så kallade High Value Targets, styrande personer med högt våldskapital och som tjänar stora pengar på brottslig verksamhet, till exempel storskaliga bedrägerier mot myndigheter som betalar ut välfärdspengar, säger Linda H Staaf, chef för Noas underrättelseavdelning.

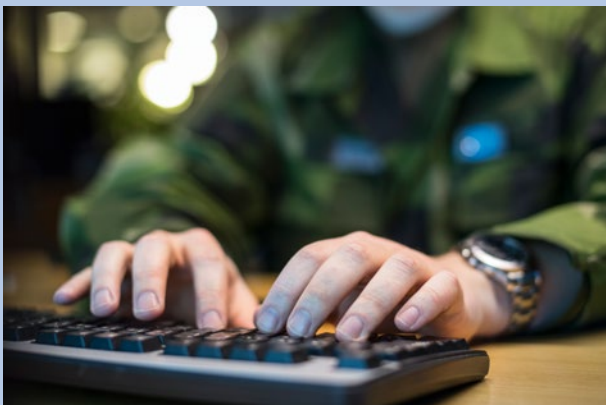
Mötet arrangerades av Noas underrättelseenhet och var planerat sedan länge, men var särskilt angeläget för svensk del då antalet dödsskjutningar nyligen passerat det totala antalet dödsskjutningar för 2021 och det totala antalet skjutningar per år någonsin.

Frivilligrörelsen får uppdrag inom cyberförsvar och cybersäkerhet

FÖRSVARSMAKTEN HAR FATTAT BESLUT om att ge uppdrag till Frivilliga radioorganisationen (FRO) att utveckla verksamheten inom cyberförsvar och cybersäkerhet.

Försvarsmakten arbetar sedan flera år målmedvetet med att öka kapaciteten inom cyberförsvaret. Etableringen av ett nytt it-försvarförband i Linköping är i full gång tillsammans med en mängd andra förmågehöjande åtgärder. Den värnpliktiga cybersoldatsutbildningen som efter två utbildningsomgångar nu ingår i Försvarsmaktens ordinarie utbildningsverksamhet ökar Försvarsmaktens uthållighet samtidigt som Sveriges myndigheter och företag får ett inflöde av personal till en bransch med stort underskott på utbildad arbetskraft.

Som en del i totalförsvarsplaneringen ser Försvarsmakten det som nödvändigt att även andra totalförsvarsaktörer under höjd beredskap kan öka sin uthållighet, både i verksamheter som angränsar till cyberförsvaret och för att upprätthålla cybersäkerheten på bredden.

Cyberförsvar på väg att bli ett uppdrag för FRO. Foto: Bezar Mahmud / Försvarsmakten

Totalförsvaret övade räddningsinsats efter terrorattack

UNDER TVÅ VECKOR I AUGUSTI och september hölls övningen Meteor, med fokus på sjukvård, vilken genomfördes av militär personal, tillsammans med polis, civil sjukvård, räddningstjänst, region Gotland och Västerås stad. Syftet med övningen var att öva förmågan till gemensamma operationer inom totalförsvaret.

Övningsscenarioet gick ut på att Sverige utsatts för terroraktioner understödda av extremism och främmande makt. Försvarsmakten bidrog med stöd till polisen och den regionala hälso- och sjukvården.

– Vi måste tillsammans lösa de belastningar som samhället utsätts för och det gör vi inom totalförsvaret, säger förvaltare Danny Regné, övningsledare och initiativtagare till övning Meteor.

Högtoxisk nordisk totalförsvarsövning

NÄR DEN RYSKE DUBBELAGENTEN Sergej Skripal och hans dotter förgiftades i Salisbury 2018 misstänktes Ryssland ligga bakom dådet.

I början av september övade nordiska CBRN-förband tillsammans med bland andra Polisen för att stärka förmågan att knyta den typen av attacker till en specifik aktör.

Det var första gången som Försvarsmakten använde högtoxiska kemikalier och radiologiska och biologiska ämnen i utbildning av det här slaget. Det var också första gången som militär personal från såväl Sverige som övriga nordiska länder underställde Polisen i den här typen av övning.

Stort antal nya skyddsmasker ska tillverkas i Sverige

FÖR DRYGT 20 ÅR SEDAN upphörde den svenska produktionen av Skyddsmask 90. I samband med pandemin beslutades att den skulle återupptas. Nu har Försvarets materielverk, FMV, tecknat avtal som säkrar tillverkningen av skyddsmasker inom rikets gränser.

Skyddsmask 90 levererades till Försvarsmakten under åren 1994-1999 och närmare 750 000 exemplar av masken har använts av både Försvarsmakten och civila myndigheter. I samband med pandemin stod det klart att inhemsk produktion av skyddsmasker behövdes. Den togs upp igen för drygt två år sedan. Enligt ett nytecknat avtal, som sträcker sig över sju år, säkerställs tillverkning i Sverige av 460 000 ansiktsskydd med option att beställa ytterligare 225 000 skydd.

– Vid kriser är det extra viktigt att ha en trygg anskaffning av personlig skyddsutrustning. Det är därför vi har ställt krav på inhemsk produktion av ansiktsskydden, säger Gunnar Palm, som är projektledare på FMV.

Försvarsmakten begär att Eskilstuna flygplats skyddas: "Betydelse för totalförsvaret"

ESKILSTUNA FLYGPLATS I KJULA är av betydelse för Försvarsmakten och ska skyddas så långt det är möjligt från att avvecklas. Det skriver försvarets högkvarter till Eskilstuna kommun enligt en artikel i Svt.

Eskilstuna kommun undersöker möjligheterna att avveckla flygplatsen för att göra plats för nya företagsetableringar. Tidigare i våras skickade man från kommunen ett brev till Försvarsmakten för att höra hur de ställer sig till ett avvecklande, nu har Försvarsmakten svarat.

Brevet kommer från infrastrukturenheten på högkvarteret i Stockholm och det talar sitt tydliga språk. Försvarsmakten skriver att en avveckling av flygplatsen påtagligt skulle motverka totalförsvarets intressen.

2015 gjorde försvaret en inventering om vilka civila flygplatser som de har ett behov av och enligt den inventeringen kom man fram till att Eskilstunas flygplats "bör utgöra område av betydelse för totalförsvarets militära del". De menar därför att flygplatsen ska skyddas från planer som motverkar Försvarsmaktens förutsättningar att använda flygplatsen.

MSB förbereder 16-åringar på totalförvarstjänst

SKULLE DET BLI KRIG kan personer så unga som 16 år kallas in till totalförsvaret. Nu har över 120 000 brev skickats ut till ungdomar som fyller 16 år i år med information om att de kan kallas in till totalförsvaret vid särskilda situationer.

Man måste inte ha gjort värnplikten för att bli beordrad att bidra till Sveriges försvar och ingen kan tvingas att försvara landet militärt. I händelse av krig eller krigsfara kan 16-åringar kallas in för att hjälpa till.

Det kan handla om uppgifter som att hjälpa till med att dela ut mat och vatten, visa vägen eller dela ut information. För att informera om vad som gäller har Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) skickat ut information till alla 16-åringar i Sverige för att öka deras kunskap om totalförsvarets plikten, rapporterar SVT Nyheter.

– Från du är 16 till du är 70 omfattas du av totalförsvarets plikten. Skulle det bli höjd beredskap eller krig i Sverige – då ska alla vara med. Och då behöver vi nå ut till de som är yngre, som kanske inte vet vad som förväntas eller vad man kan göra, säger Charlotte Petri Gornitzka, generaldirektör för MSB, i en intervju till SVT.

Aktörer inom cyberförsvaret övade samarbete

DEN 20-22 SEPTEMBER pågick Försvarsmaktens cyberövning SAFE Cyber 2022. Personal från olika aktörer inom Sveriges cyberförsvaret ställdes inför ett antal olika cyberangrepp och scenarier där beslutsfattare och tekniker behövde samarbeta för att lyckas.

SAFE Cyber är en speciell övning eftersom den kombinerar en teknisk del (CDX), där IT-personal ska försvara sitt system mot angrepp med en beslutsfattardel (TTX), där deltagarna behöver hantera effekterna av cyberangreppen.

– De cirka 80 deltagarna kom från över tio olika organisationer och företag, och årets övning fokuserade på aktörer som tillhandahåller internet och dess bastjänster. Deltagarna uttryckte också att de var nöjda med det kombinerade övningsformatet och att det fungerade väl, konstaterar Tommy Gustafsson, forskare vid FOI och teknisk projektledare för övningen.

ÖB möter civila myndigheter

I VECKAN SAMLADE överbefälhavaren totalförsvarets högsta chefer för att diskutera det allvariga säkerhetspolitiska läget och försvaret av Sverige. Det svenska Natomedlemskapets betydelse för totalförsvaret stod också på agendan.

– Nu är det skarpt läge. Vi diskuterade naturligtvis en rad olika saker, men självklart var det allvariga omvärldsläget och försvaret av landet i fokus, säger överbefälhavare Micael Bydén.

Alla de myndigheter som var på plats har till uppgift att tillsammans driva fram ett robust totalförsvaret enligt en väl utstakad plan.

– Det här är ett mycket viktigt tillfälle där det militära försvaret kan möta civila myndigheter. Vi behöver förstå och gå i takt i ett lagarbete med höjd för olika scenarier, där energiområdet är oerhört relevant, säger Robert Andrén, generaldirektör för Energimyndigheten.

Överbefälhavaren i befattning. Foto: Jimmy Croona / Försvarsmakten

Svenska markförband ledde in brittiskt attackflyg

INOM RAMEN FÖR FÖRSVARSSAMARBETET Joint Expeditionary Force (JEF) genomfördes operationen Baltic Striker 22 över södra Östersjön och Ravlunda skjutfält. Målsättningen var att Södra militärregionen med stöd av svenska krigsförband och förband från samarbetspartners inom JEF skulle bekämpa ett fientligt landstigningsföretag längst Skånes ostkust.

– Svenska markförband underställda Södra militärregionen ledde in brittiska attackflyg av typen Eurofighter Typhoon för att bekämpa mål både på marken och till sjöss. Samtidigt skyddades de brittiska stridsflygplanen från hot i luften av svenska JAS 39 Gripen, säger överste Per Nilsson, chef för Södra militärregionen.

Baltic Striker 22, som leddes av Södra militärregionen och insatsstaben, är en av flera operationer den senaste tiden inom ramen för försvarssamarbetet JEF. Syftet med operationen har varit att stärka interoperabiliteten mellan förband inom JEF. För att uppnå detta krävs att människor, metoder och system från olika nationer fungerar effektivt ihop för att nå ett slutmål, i det här fallet bekämpning av ett landstigningsföretag.

Gemensam ordergivning med amerikanska trupper under övning Baltops. Foto: Antonia Sehlstedt / Försvarsmakten

En varningsklocka till sjöss

I VAD SOM KÄNNES som ett osäkert omvärldsläge – du kan lita på att marinen har full koll på detta.

Dygnet runt, årets alla dagar övervakar Sjöinformationskompaniet läget i vårt närområde, så att vi kan leva i ett fritt, tryggt och demokratiskt land. För personalen gäller det att alltid vara "först på bollen", här får ingenting gå fel.

– När det står i media om utländska örlogsfartyg som rör sig i vårt närområde, har vi vetat det sedan länge, berättar örlogskapten Jesper Stolpe, stabschef vid Sjöinformationskompaniet, Muskö.

På Sjöinformationskompaniet, som ingår i Marinbasen, arbetar en stab, en undervattensspaningscentral, två sjöinformationsplutoner samt marinens radio. Arbetet handlar om att bevaka havet och de tusentals fartyg som dagligen rör sig i vårt närområde. Det gäller att så snabbt som möjligt kunna urskilja vilka fartyg som potentiellt kan utgöra fara eller hot, eller som uppträder annorlunda.

– I kris eller krig behöver vi vara ännu mer noga med vilka fartyg som är vilka och vi arbetar med att klä på fartygen kompletterande information, säger Jesper Stolpe.

Nyhetererna är sammanställda av MINOU SADEGHPOUR.

G R O U P

www.mw.group

Vill du göra skillnad varje dag?

MW Group arbetar med att säkerställa att samhällsviktiga funktioner fungerar i hela spektrat från fred såväl som i kris och krig.

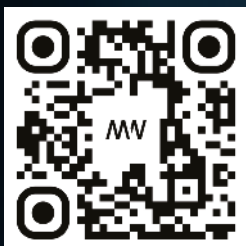
Vi är flera hundra experter på försvars- och infrastrukturlösningar som arbetar med detta över hela Norden genom våra affärsområden Field-, Cyber- and Geospatial Services, Strategic Advise och LogSec.

Hos oss arbetar administratörer, projektledare, chefer, säljare, utvecklare, installatörer, ekonomiansvariga, HR-personal och många fler i hela landet med en sak gemensamt: de är särskilt rekryterande för sin integritet och genomförandeförmåga.

Vi söker dig som vill bygga nordisk försvarsförmåga

Sök till oss – vi vet vad du går för.

Följ QR-koden för lediga tjänster

<https://mw.group/careers/>

Medlem i SOFF – Säkerhets- och försvarsföretagen

Officiell partner till Försvarsmakten sedan 2013

REGION SYD

Aktivitet	Datum	Plats	Arrangerande förbund
Ungdomsövning	16-18 dec	Eksjö	Norra Småland
Ungdomsövning	13-15 jan	Eksjö	Norra Småland
Totalförsvarsinformation – grundkurs	27-29 jan	Nätbaserad kurs	Skåne
Ungdomsövning	27-29 jan	Eksjö	Norra Småland
Ungdomsövning, baskurs	27-29 jan	Eksjö	Norra Småland
Grundläggande soldatutbildning	30 jan - 17 febr	Ronneby	Blekinge
Krisberedskap – grunder	4-5 febr	Höllviksnäs	Norra Småland
Kurschefskurs – civil	9-12 febr	Höllviksnäs	Försvarsutbildarna
Instruktör – tillämpning ungdom	17-25 febr		Skåne
Ungdomsskola – vår	19-25 febr		Skåne
Försvarsmedicin – grundkurs 1	26 febr - 6 mars	Höllviksnäs	Svenska Sjukvårdsförbundet

REGION VÄST

Aktivitet	Datum	Plats	Arrangerande förbund
Instruktör – civil sjukvård	17-22 jan	Tylebäck Kursgård	Försvarsutbildarna
Sjukvårdskurs – FRG, MTE och RR-styrka	8-12 febr	Tylebäck Kursgård	Försvarsutbildarna
Tillsammans försvarar vi Sverige	16 febr	Kviberg	Göteborg
Grundläggande soldatutbildning för frivilliga	18 febr - 3 mars	Göteborg	Göteborg
För din säkerhet!	23 febr	Kviberg	Göteborg

REGION MITT

Aktivitet	Datum	Plats	Arrangerande förbund
Utbildning i livsmedelssäkerhet för FRG	17 dec	Sigtuna	Försvarsutbildarna
Ungdomsövning	17 jan	Norrtälje	Luftvärnsförbundet
Ungdomsövning	27-29 jan	Väddö skjutfält	Luftvärnsförbundet
Försvarsmedicin – instruktör GU-F	2-5 febr	Hemvärnets Stridsskola, Vällinge	Försvarsutbildarna
Instruktör – CBRN fortbildning	3-5 febr	Hemvärnets Stridsskola, Vällinge	Svenska CBRN-förbundet
Ungdomsövning	7 febr	Norrtälje	Luftvärnsförbundet
Ungdomsövning	17-19 febr	Väddö skjutfält	Luftvärnsförbundet
Totalförsvarsinformation – grundkurs	24-26 febr	Nätbaserad kurs	Örebro

REGION NORR

Aktivitet	Datum	Plats	Arrangerande förbund
CBRN – operatör	22-27 jan	Boden	Svenska CBRN-förbundet
Ungdom – tema vinter grunder	12-17 febr	Camp Ånn	Jämtland
Försvarsmedicin – grundkurs 1	17-25 febr	Boden	Svenska Sjukvårdsförbundet
Totalförsvarsinformation – grundkurs	17-29 febr	Nätbaserad kurs	Norrbottnen
Ungdom – tema vinter grunder	19-24 febr	Camp Ånn	Jämtland
Ungdom – tema vinter grunder	26 febr - 3 mars	Camp Ånn	Jämtland

NÄTBASERADE FÖRELÄSNINGAR

Aktivitet	Datum	Arrangerande förbund
En kommunal säkerhetschefs uppgifter och totalförsvaret?	12 jan	Militärpolisförbundet
Vad är säkerhetsskydd för Sverige?	26 jan	Militärpolisförbundet
Ambulansen i Region Halland. Uppgift och dess roll i totalförsvaret?	9 febr	Militärpolisförbundet
Försäkringskassan, uppdrag och dess roll i krig?	23 febr	Militärpolisförbundet

Foto: Frankie Fouganthin / Wikimedia Commons

DET HÄNDER I FÖRBUNDEN 15/12-28/2

POSTTIDNING

B

KRISEN HAR KOMMIT NÄRMARE

Du kan enkelt förbereda dig! Under julledigheten – samla familjen – ta fram krislådan och laga en måltid med sprit-köket. Utgå från det du har i krislådan eller i kylskåpet och frysen. Dra erfarenheter och var förberedd!

Foto: MSB

FÖRSVARSBILDARNA
ÖNSKAR DIG EN

*God Jul och
Gott Nytt År!*

Anmäl ändrad
adress!

Har du flyttat eller ska du byta adress? Se till att du får ditt nummer av Forsvarsutbildarna utan avbrott!
Gå in på www.forsvarsutbildarna.se – leta upp "Mina sidor" och gör dina ändringar direkt på hemsidan.

